

Фінансується
Європейським Союзом

Інститут
аналітики
та адвокації

ТЕХНОЛОГІЇ
ПРОГРЕСУ

ПАРТНЕРСТВО
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

«МОНІТОРИНГ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛИНСЬКОЇ,
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ, ЛЬВІВСЬКОЇ МИТНИЦЬ
ДЕРЖМИТСЛУЖБИ»

КЕЙС 13:

2021 – I півріччя 2026 рр.

Аналітичний матеріал підготовлено в рамках суб-гранту проекту «ACCORD: Accountability and Capacity-building for Customs Oversight and Reform Development» за фінансової підтримки Європейського Союзу, що реалізується ГО «Інститут аналітики та адвокації» та ГО «Технології прогресу». Її зміст є виключною відповідальністю субгрантера проекту ACCORD ГО «Партнерство.» і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

Автори:

Герчаківський Святослав Дем'янович, експерт з митної справи, керівник проєкту «Моніторинг інституційної спроможності української митниці в парадигмі воєнних, повоєнних та євроінтеграційних викликів»;

Валігура Володимир Андрійович, експерт з податкової та митної політики, комунікаційний менеджер проєкту;

Василевська Галина Василівна, експерт з оподаткування, операційний менеджер проєкту.

Для цитування цього матеріалу:

Герчаківський С. Д., Валігура В. А., Василевська Г. В. (2026): Моніторинг діяльності Волинської, Тернопільської, Львівської митниць Держмитслужби, ГО «Інститут аналітики та адвокації», ГО «Технології прогресу», ГО «ПАРТНЕРСТВО.».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
I. МОНІТОРИНГ ОСНОВНИХ ІНДИКАТОРІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛИНСЬКОЇ МИТНИЦІ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ	4
II. АНАЛІЗ ІНДИКАТОРІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МИТНИЦІ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ.....	13
III. МОНІТОРИНГ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЬВІСЬКОЇ МИТНИЦІ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ	25
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	40

ВСТУП

У 2026 році митна реформа України переходить до практичної імплементації європейських норм і технологічних рішень. Серед ключових орієнтирів - підготовка нового Митного кодексу та його ухвалення, перехід на NCTS Фаза 6, розвиток електронних сервісів, інституту АЕО та митних спрощень, посилення управління митними ризиками, фіскальної та безпекової спроможності митних органів. В умовах війни ці зміни мають підтримувати достатній рівень митних надходжень в бюджет держави, сприяти розвитку зовнішньої торгівлі та забезпечувати належний митний контроль переміщення товарів.

За таких умов результати діяльності митниць у 2021-2025 роках є основою для оцінювання їх готовності до завдань 2026 року. У фокусі - адміністрування митних платежів, швидкість митного оформлення, застосування спрощень, ефективність митного контролю та управління ризиками, протидія контрабанді й порушенням митних правил, відповідність практик стандартам ЄС.

Представлена аналітична довідка становить собою щопіврічний моніторинг діяльності трьох митниць Державної митної служби України – Волинської, Тернопільської, Львівської та охоплює аналіз базових індикаторів:

- загальна характеристика досліджуваної митниці Держмитслужби;
- аналіз індикаторів, що характеризують обсяги зовнішньоекономічних операцій в зоні діяльності митниці;
- стан адміністрування митних платежів;
- дослідження показників митного оформлення та декларування в зоні діяльності досліджуваної митниці;
- ефективність здійснення митного контролю;
- аналіз протидії контрабанді та порушенням митних правил;
- висновки та пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності досліджуваних митних інституцій.

Для збору статистичних та інформаційних даних було використано відкриті джерела інформації, де публікуються загальні звітні дані про роботу митних підрозділів, запити на отримання інформації, відомчі сторінки, соціальні мережі тощо. Здійснення моніторингу обумовлено необхідністю формування стратегії посилення інституційної спроможності митних органів в Україні в контексті ризиків та викликів повномасштабної війни з росією, повоєнного відновлення та імплементації стандартів і вимог Європейського Союзу. Моніторинг дає змогу:

- ❖ проаналізувати поточний стан митного адміністрування в рамках Волинської, Тернопільської, Львівської митниць Держмитслужби;
 - ❖ відслідкувати тренди в роботі митних інституцій в довоєнний період та в умовах війни;
 - ❖ забезпечити прозорість та підзвітність діяльності досліджуваних митниць перед громадськістю;
 - ❖ напрацювати комплекс заходів щодо покращення роботи митниць.
- Сподіваємось, що аналітична довідка буде корисною для представників уряду та осіб, які приймають владні рішення у сфері державної митної справи; практичних працівників митних інституцій та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності; представників міжнародних та громадських організацій.

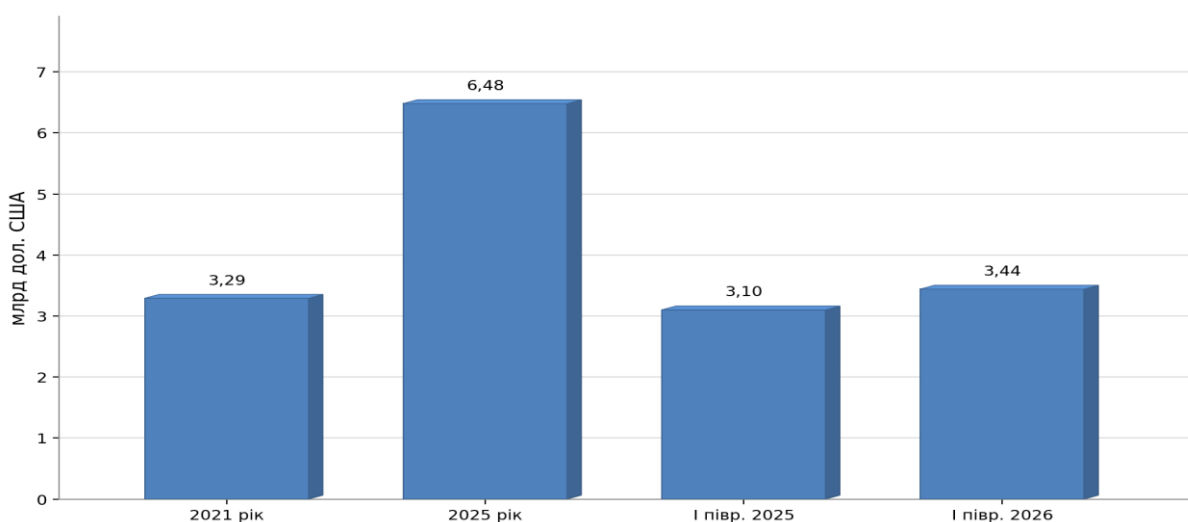
І. МОНІТОРИНГ ОСНОВНИХ ІНДИКАТОРІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛИНСЬКОЇ МИТНИЦІ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ У 2021–2025 РОКАХ ТА І ПІВРІЧЧІ 2026 РОКУ

Індикатори зовнішньоекономічної діяльності

У 2021–2025 роках зовнішньоторговельний оборот у зоні діяльності Волинської митниці зріс з 3,29 до 6,48 млрд дол. США, тобто майже вдвічі. Основним чинником приросту було розширення імпорتنих операцій: у 2025 році імпорт сягнув 5,02 млрд дол. США, тоді як експорт становив 1,18 млрд дол. США. Співвідношення імпорту та експорту перевищило 4:1, що підтверджує стійку імпортозалежність торговельних потоків у зоні діяльності митниці.

У І півріччі 2026 року статистичний зовнішньоторговельний обсяг становив 3,44 млрд дол. США проти 3,10 млрд дол. США за аналогічний період 2025 року, тобто збільшився на 10,8%.

Діаграма 1.1. Динаміка зовнішньоторговельного обороту по Волинській митниці, млрд дол США

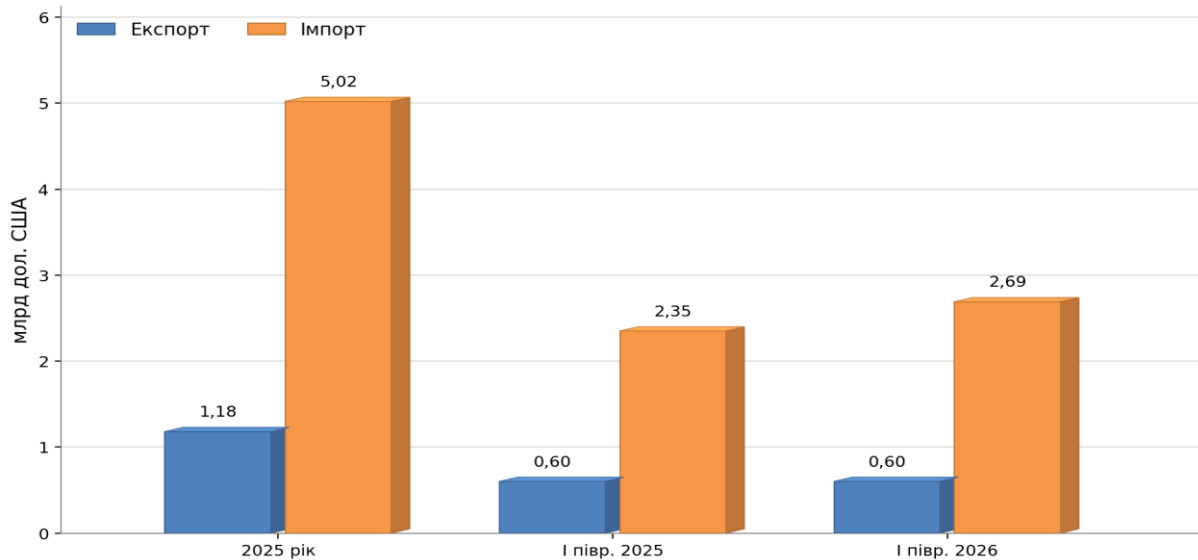

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

Рисунок демонструє довгострокове розширення зовнішньоторговельних потоків у зоні діяльності цієї митниці. Обсяг за I півріччя 2026 року вже перевищив показник відповідного періоду 2025 року на 10,8%, що вказує на зростання навантаження на митну інфраструктуру та збереження високої інтенсивності міжнародної торгівлі, навіть у умовах війни.

Структура товарообігу залишається імпортоорієнтованою. За I півріччя 2026 року імпорт становив 2,685 млрд дол. США, експорт — 0,600 млрд дол. США. Порівняно з I півріччям 2025 року імпорт збільшився на 14,1%, тоді як експорт - лише на 0,4%.

Діаграма 1.2. Динаміка експорту та імпорту, млрд дол. США

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

Співвідношення експорту та імпорту підтверджує стійку імпортоорієнтованість товарообігу. У I півріччі 2026 року приріст забезпечувався майже виключно імпортом, тоді як експорт залишився практично незмінним. Така структура посилює залежність фінансових результатів митниці від імпортних операцій.

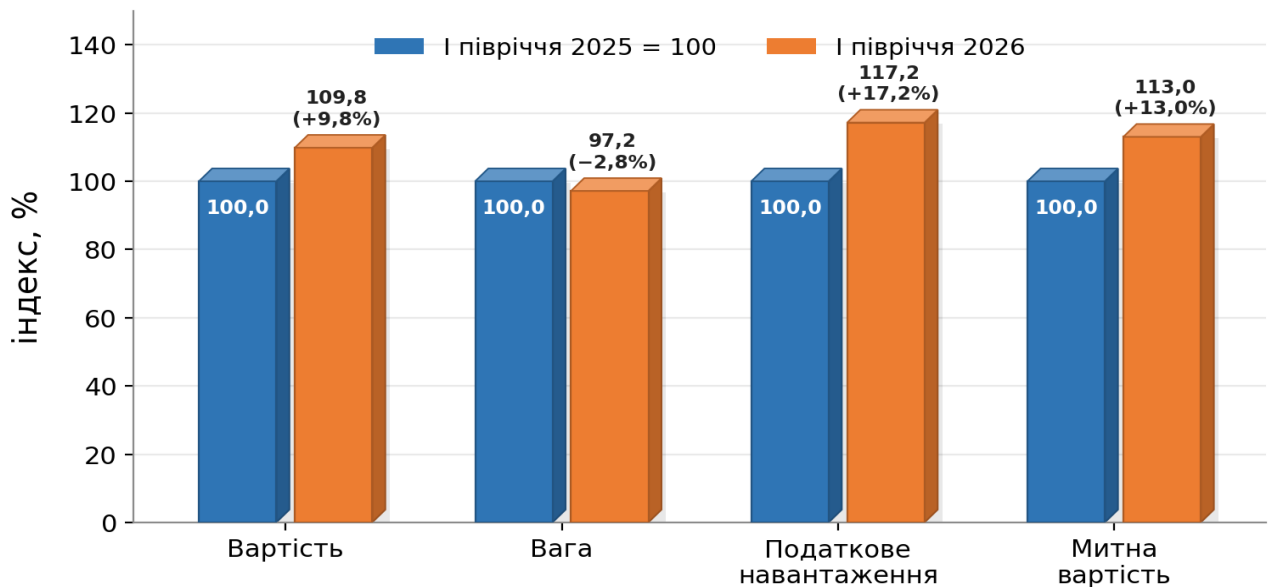
Таблиця 1.1. Порівняння індикаторів зовнішньоторговельного обороту в зоні діяльності Волинської митниці

Показник	I півріччя 2025	I півріччя 2026	Динаміка (+/-)
Зовнішньоторговельний обсяг, млн дол. США	3 103,5	3 440,2	+10,8%
Експорт, млн дол. США	597,0	599,6	+0,4%
Імпорт, млн дол. США	2 352,9	2 685,2	+14,1%
Транзит, млн дол. США	153,5	155,3	+1,2%

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

Таблиця деталізує складові зовнішньоторговельного обсягу. Зростання імпорту на 14,1% суттєво випереджає динаміку експорту, тому збільшення загального обороту не супроводжується покращенням торговельного балансу в зоні діяльності митниці.

Проаналізовані індикатори вплинули на динаміку оподаткованого імпорту. Його вартість зросла з 1 898,2 млн дол. США у I півріччі 2025 року до 2 084,7 млн дол. США у I півріччі 2026 року (+9,83%), тоді як фізична вага скоротилася на 2,83% — до 804,8 тис. тон.

Діаграма 1.3. Зміна показників оподаткованого імпорту у I півріччі 2026 року*

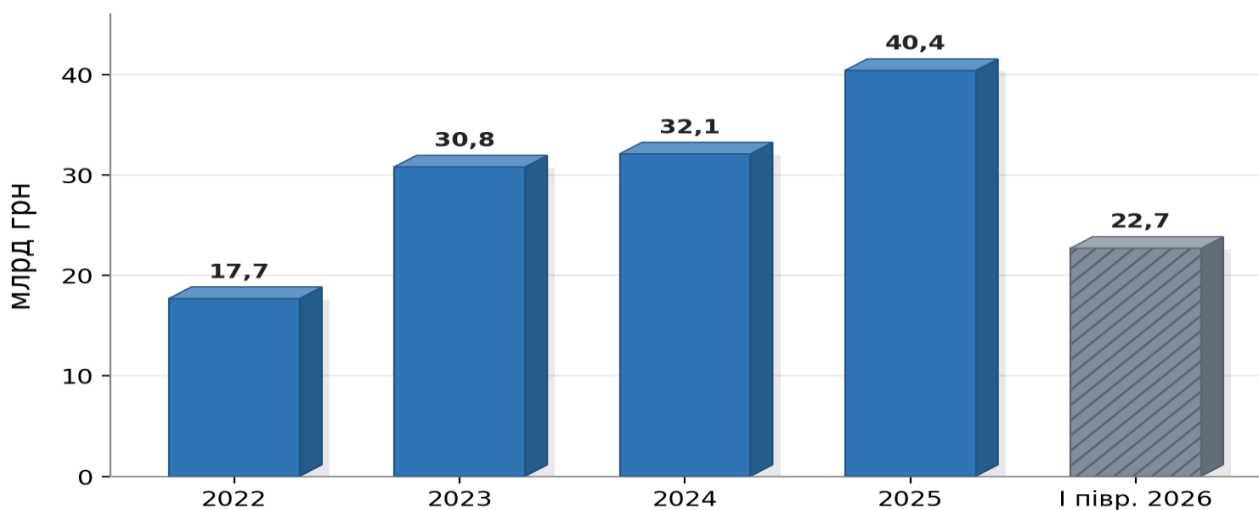
* (I півріччя 2025 року = 100%)

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці

Це означає, що фінансовий результат формувався завдяки дорожчій товарній структурі: середній рівень митної вартості зріс до 2,59 дол. США/кг, а податкове навантаження — до 0,64 дол. США/кг.

Стан адміністрування митних платежів

Надходження митних платежів у 2025 році становили 40,4 млрд грн, що на 25,9% більше, ніж у 2024 році.

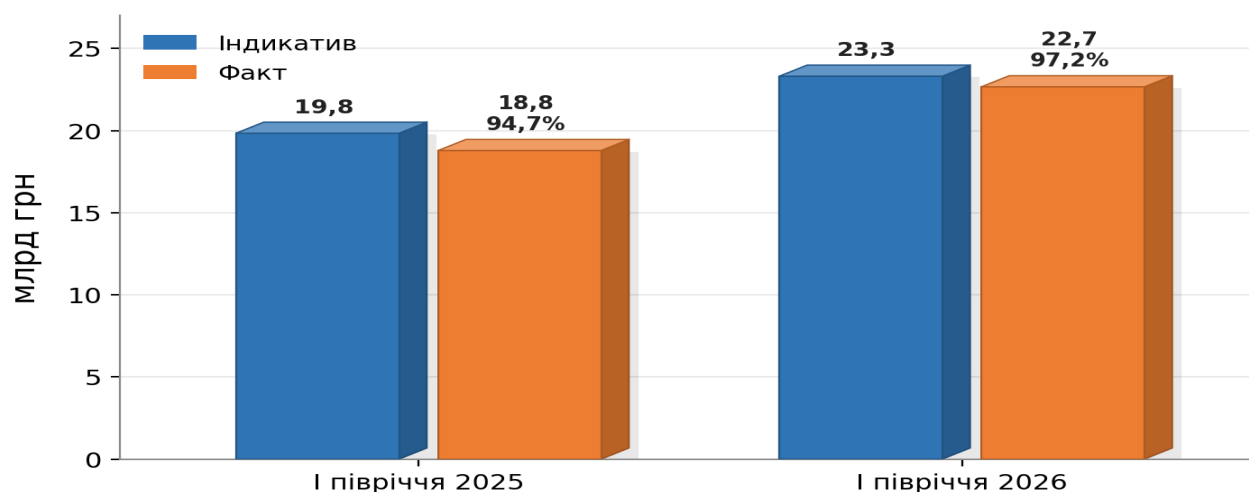
Діаграма 1.4. Динаміка надходжень митних платежів, млрд грн

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

У I півріччі 2026 року до Державного бюджету перераховано 22,66 млрд грн — на 3,88 млрд грн, або 20,6%, більше, ніж за аналогічний період 2025 року. Доведений індикатив виконано на 97,2%, що краще за результат I півріччя 2025 року (94,7%),

хоча недовиконання становило 647,0 млн грн.

Діаграма 1.5. Виконання бюджетного індикативу у I півріччі 2025–2026 років

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці

У структурі надходжень I півріччя 2026 року найбільше значення мали легкові автомобілі, телефонні апарати, сільськогосподарські машини, мінеральні добрива, трактори та вантажні транспортні засоби. Порівняно з I півріччям 2025 року особливо зросли платежі від телефонних апаратів (+1 373,1 млн грн), легкових автомобілів (+514,5 млн грн) і дорожнього бітуму (+284,0 млн грн).

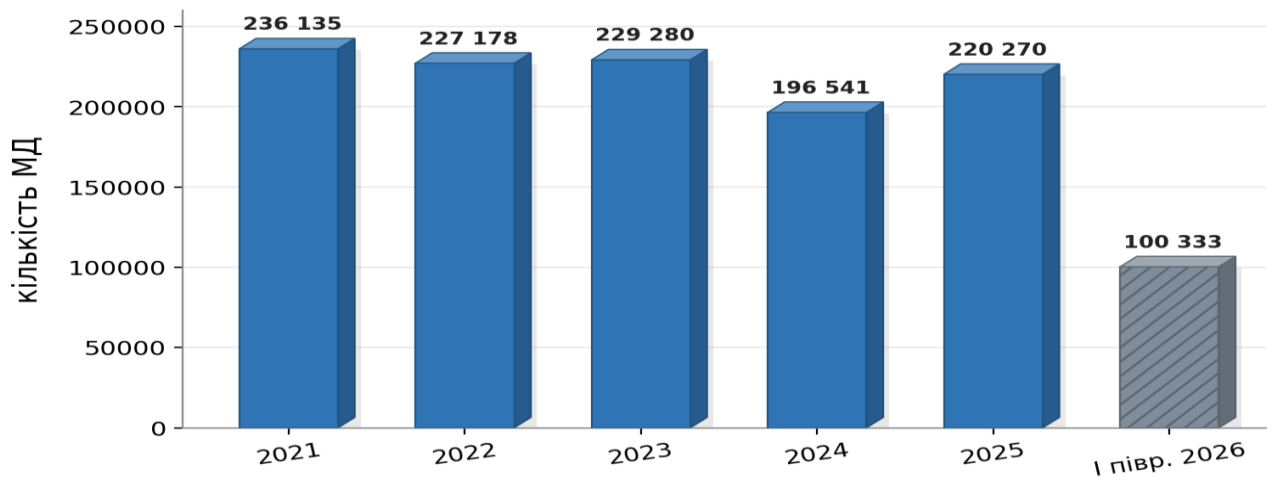
Таблиця 1.2. Найбільш фіскально значимі товари в зоні діяльності Волинської митниці

Код УКТ ЗЕД	Товар	Митні платежі у 2025 р., млрд грн	I півріччя 2026 р., млрд грн
8703	Автомобілі легкові	7,54	4,139
8517	Телефонні апарати	1,43	1,822
8432–8433	Сільськогосподарські машини	2,34	1,379
3102, 3105	Мінеральні добрива	2,43	1,370
8701	Трактори	2,26	1,023
8704	Вантажні транспортні засоби	2,01	0,931

Джерело: дані Волинської митниці.

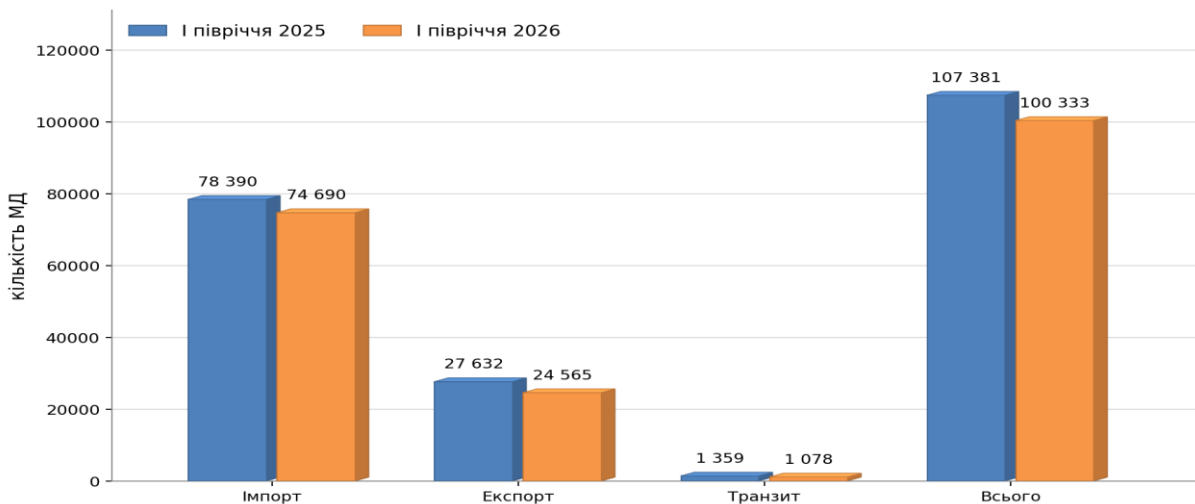
Митне оформлення, декларування та часові нормативи

У 2025 році Волинською митницею оформлено 220 270 митних декларацій, що на 12,1% більше, ніж у 2024 році. У I півріччі 2026 року оформлено 100 333 МД — на 7 048 декларацій, або 6,6%, менше за I півріччя 2025 року.

Діаграма 1.6. Динаміка кількості оформлених митних декларацій

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

Зменшення зафіксовано за всіма основними напрямками: імпортом - на 4,7%, експортом - на 11,1%, транзитом - на 20,7%.

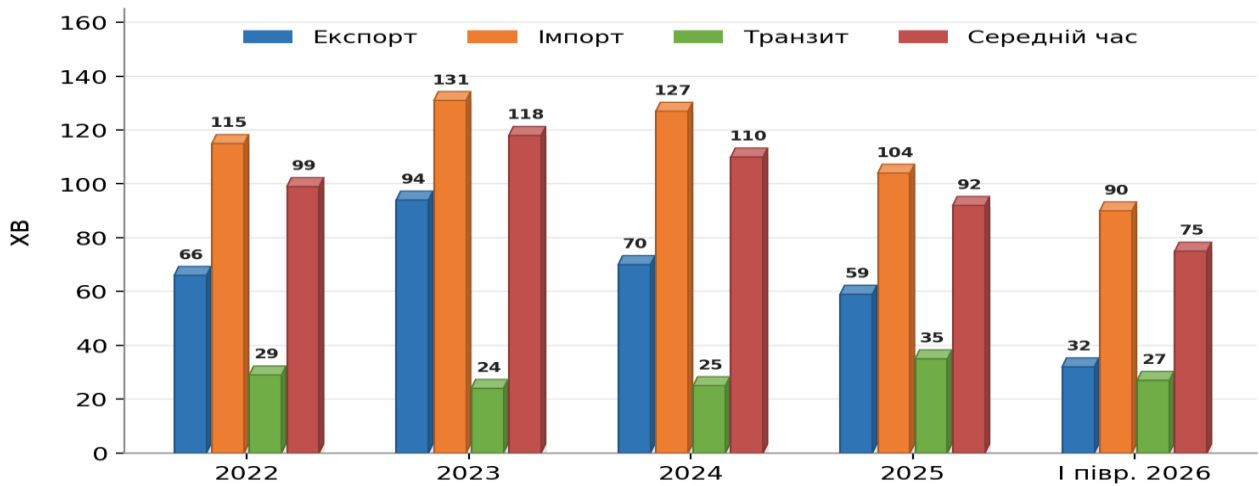
Діаграма 1.7. Динаміка кількості оформлених митних декларацій в розрізі імпорту/експорту/транзиту

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

Попри зменшення кількості декларацій, якість організації оформлення покращилася. Середній час оформлення однієї МД у I півріччі 2026 року скоротився з 99 до 75 хвилин (-24%).

Найбільше скорочення відбулося в експорті - з 63 до 32 хвилин. Частка декларацій із безпідставним перевищенням чотиригодинного нормативу становила лише 0,01%.

Діаграма 1.7. Динаміка середнього часу митного оформлення, хвилин

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

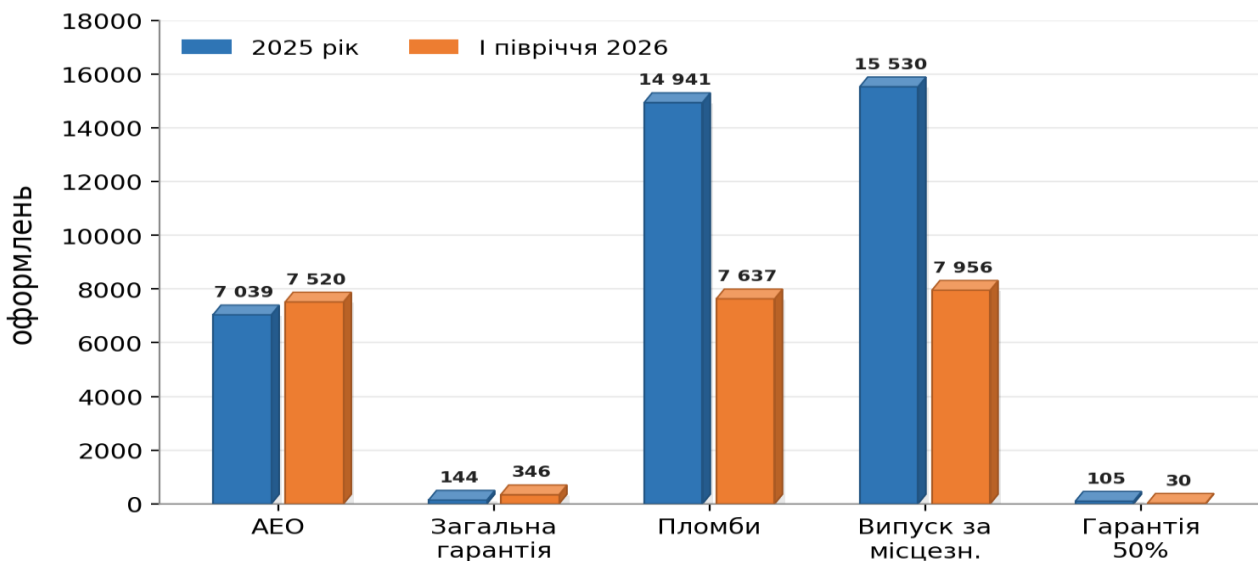
Зменшення середньої тривалості оформлення за всіма напрямками є одним із найбільш виразних позитивних результатів. Особливо суттєве прискорення експорту дає змогу зменшити операційні витрати бізнесу та пропускне навантаження, за умови збереження належної якості контролю.

Скорочення часу оформлення є системним, а не результатом зміни лише одного режиму. Найбільший ефект досягнуто в експорті, тоді як імпорт і надалі потребує більше часу через складніші контрольні процедури та фіскальні ризики.

Авторизації, митні спрощення та спільний транзит

Станом на кінець I півріччя 2026 року у зоні діяльності Волинської митниці авторизації мали 16 суб'єктів ЗЕД: 36 транзитних спрощень за Конвенцією, 33 спрощення за Митним кодексом України, 7 статусів АЕО-С і 2 статуси АЕО-Б.

Діаграма 1.8. Оформлення із застосуванням авторизацій та спрощень

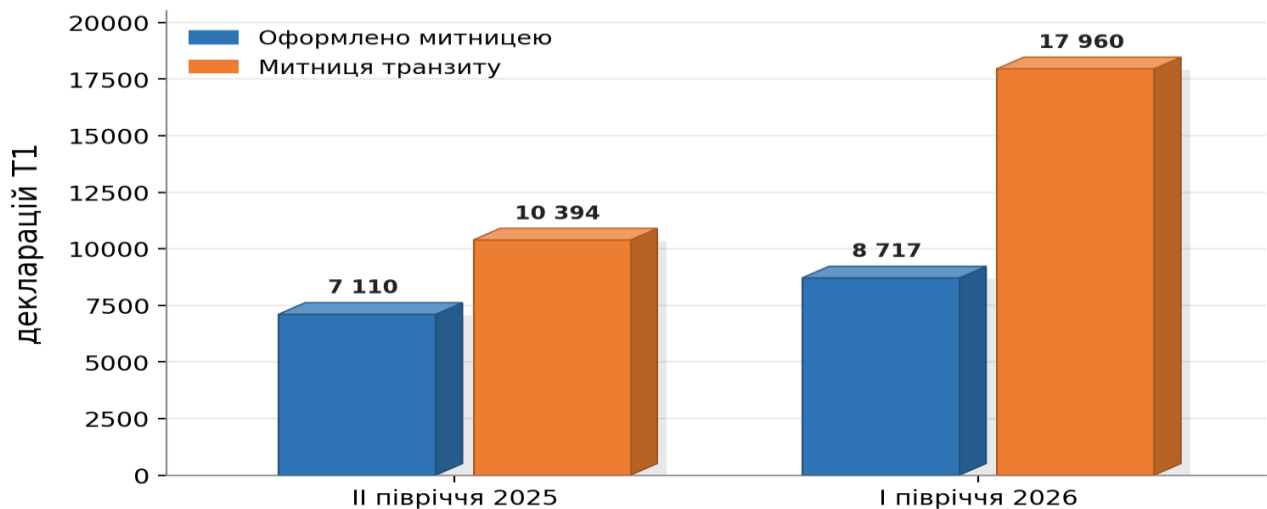
Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

Отже, за шість місяців 2026 року із застосуванням авторизацій і спрощень здійснено 23 489 оформлень, що дорівнює 62% обсягу всього 2025 року. Це свідчить про подальше поширення спрощених процедур, особливо авторизацій АЕО та загальної гарантії.

Показники свідчать про активне використання авторизацій, проте різні види спрощень розвиваються нерівномірно. Зростання АЕО та загальних гарантій є позитивним, тоді як скорочення окремих піврічних показників слід оцінювати з урахуванням того, що вони зіставляються з повним 2025 роком.

У I півріччі 2026 року через пункти пропуску Волинської митниці пропущено товари за 26 677 деклараціями Т1. Самою митницею оформлено 8 717 декларацій Т1, а в ролі митниці транзиту пропущено 17 960 декларацій. Порівняно з II півріччям 2025 року це означає зростання відповідно на 22,6% та 72,8%. Поширення NCTS супроводжується зменшенням кількості документів контролю за переміщенням товарів, оскільки бізнес дедалі частіше обирає процедуру спільного транзиту.

Діаграма 1.9. Оформлення декларацій Т1 у системі NCTS

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

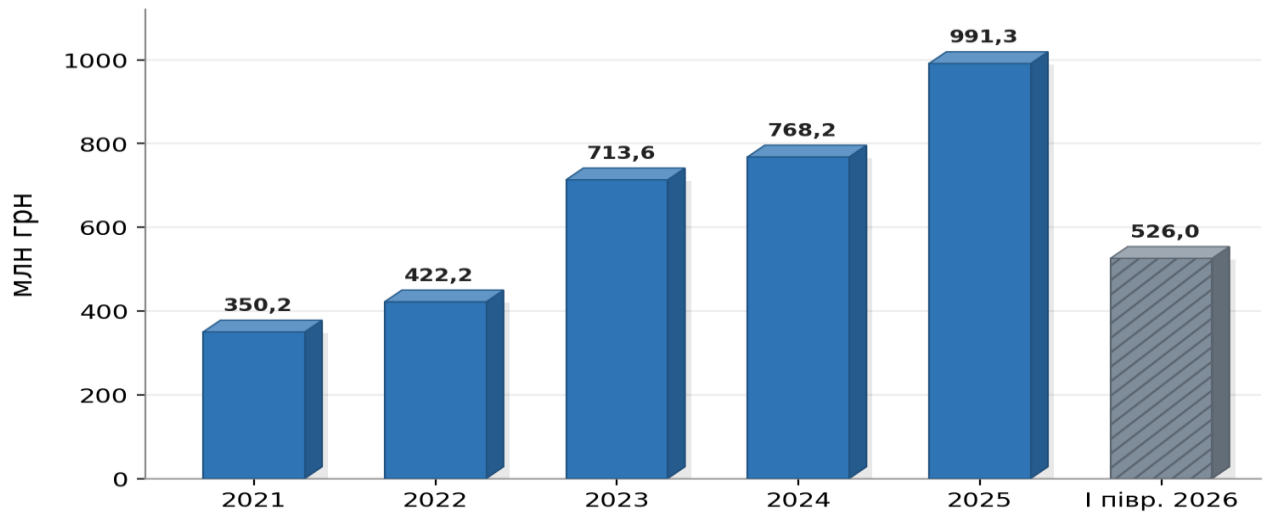
Переважна частина декларацій Т1 проходила через Волинську митницю в ролі митниці транзиту. Це підкреслює значення регіону як важливого транспортного коридору та потребу в належній технічній спроможності пунктів пропуску для роботи із системою спільного транзиту.

Ефективність митного контролю та його фінансові результати

У 2021–2025 роках загальна сума додаткових надходжень за результатами контролю зросла з 350,2 до 991,3 млн грн. У I півріччі 2026 року контрольні заходи забезпечили 526,0 млн грн, або 2,3% усіх митних платежів.

Основну частину (476,4 млн грн) мобілізовано за рахунок контролю митної вартості; 28,8 млн грн отримано за результатами контролю країни походження, 15,1 млн грн - класифікації товарів, 5,7 млн грн - пост-митного контролю.

Діаграма 1.10. Додаткові надходження за результатами контрольної роботи, млн грн

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

Таблиця 1.3. Аналіз ефективності напрямів митного контролю в зоні діяльності Волинської митниці в I півріччі 2026 року

Напрямок контролю	I півріччя 2026, млн грн	Частка у додаткових надходженнях
Митна вартість	476,4	90,6%
Країна походження	28,8	5,5%
Класифікація товарів	15,1	2,9%
Пост-митний контроль	5,7	1,1%
Разом	526,0	100%

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

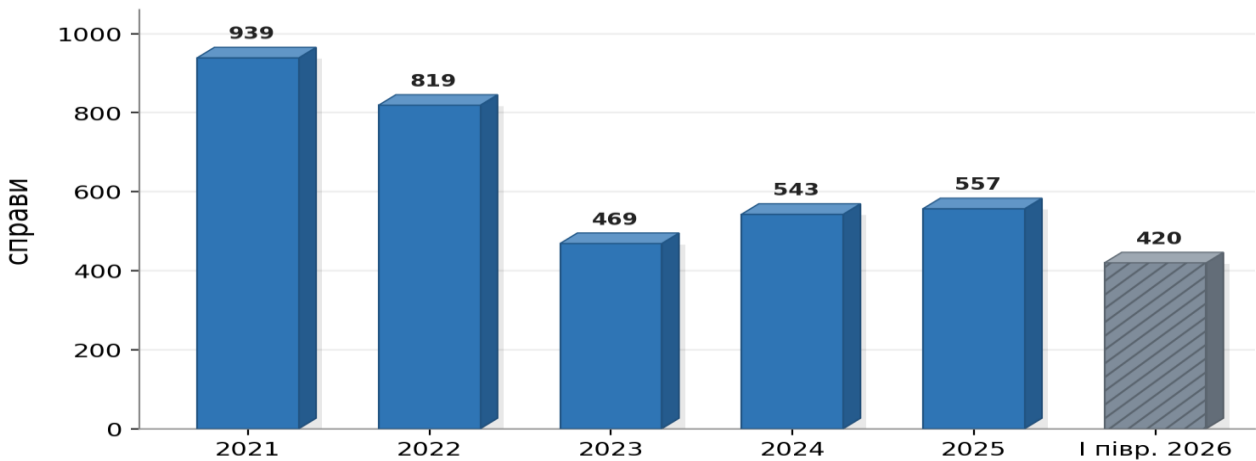
Порівняно з I півріччям 2025 року додаткові надходження від контролю митної вартості практично не змінилися (476,8 і 476,5 млн грн), але кількість рішень про коригування скоротилася з 440 до 315. Водночас середній рівень митної вартості імпортованих товарів зріс на 13,03%.

Вважаємо, що структура додаткових надходжень є надмірно концентрованою на контролі митної вартості. Висока частка цього напрямку підтверджує його фіскальну вагу, однак водночас указує на потребу розвивати контроль походження товарів, їх класифікації та постмитний аудит, щоб зробити контрольну систему більш збалансованою.

Протидія контрабанді та порушенням митних правил

У 2025 році Волинською митницею запроваджено 557 справ про порушення митних правил на суму 249,7 млн грн. У I півріччі 2026 року - вже 420 справ на суму 736,3 млн грн, тоді як за аналогічний період 2025 року було 235 справ на суму 182,0 млн грн. Отже, кількість справ зросла на 78,7%, а їх вартісний вимір — більш ніж у чотири рази. Водночас фактичне вилучення предметів ПМП зменшилося з 28,8 до 13,04 млн грн.

Діаграма 1.11. Динаміка кількості справ про порушення митних правил

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

Таблиця 1.4. Деталізація аналізу протидії митним правопорушенням в зоні діяльності Волинської митниці в I півріччі 2026 року

Показник	I півріччя 2025	I півріччя 2026	Зміна
Повідомлення про правопорушення з ознаками злочину	149	190	+27,5%
Справи про ПМП	235	420	+78,7%
Сума справ про ПМП, млн грн	182,0	736,3	у 4,0 раза
Фактично вилучено, млн грн	28,8	13,04	-54,7%
Справи, розглянуті митницею	58	98	+69,0%
Справи, направлені до суду	—	340	—

Джерело: розроблено на основі даних Волинської митниці.

У I півріччі 2026 року виявлено 58 фактів незаконного переміщення наркотичних і психотропних речовин та прекурсорів проти 56 за аналогічний період 2025 року. Також зафіксовано 12 фактів незаконного переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин, спеціальних засобів і товарів військового призначення проти 10 у I півріччі 2025 року.

За результатами правоохоронної роботи до бюджету перераховано 13,45 млн грн. Правоохоронні показники свідчать про посилення виявлення порушень, але не дають повної відповіді щодо кінцевої результативності проваджень.

II. АНАЛІЗ ІНДИКАТОРІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МИТНИЦІ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ

Аналіз основних показників діяльності митниці

Незважаючи на те, що Тернопільська митниця не є прикордонною, у зоні її діяльності впродовж 2021 – 2025 років спостерігалось стійке зростання товарообігу, а дані за I півріччя 2026 року підтверджують збереження цієї тенденції (табл. 2.1). У довоєнному періоді, зокрема у I півріччі 2021 року, товарообіг у зоні діяльності митниці становив 14 646,7 млн грн, причому обсяг експортних операцій перевищував обсяг імпорتنих. Така структура була зумовлена аграрною спеціалізацією Тернопільської області та значною роллю експорту зернових і продукції агропромислового комплексу.

Таблиця 2.1. Товарообіг в зоні діяльності Тернопільської митниці у 2021 (I півріччя) – 2026 (I півріччя) рр., млн. грн.

Період	Експорт	Імпорт	Всього
I півріччя 2021 року, млн. грн	8047,9	6598,8	14646,7
2022 рік, млн. грн	30486,2	28672,0	59158,2
2023 рік, млн. грн	31069,3	34336,5	65405,8
2024 рік, млн. грн	33544,0	36296,0	69813,0
2025 рік, млн дол. США	782,0	1173,0	1955,0
млн. грн*	32867,1	49300,6	82167,7
I півріччя 2026 року, млн дол. США	426,0	612,0	1038,0
млн. грн**	19080,5	27411,5	46492,02

* у перерахунку за офіційним курсом долара США станом на 01.01.2025 р.

** у перерахунку за офіційним курсом долара США станом на 01.07.2026 р.

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

У 2022 році товарообіг зріс до 59 158,2 млн грн, у 2023 році – до 65 405,8 млн грн, у 2024 році – до 69 813,0 млн грн. За підсумками 2025 року товарообіг у зоні діяльності Тернопільської митниці становив 1 955,0 млн дол. США, або 82 167,7 млн грн у перерахунку за офіційним курсом долара США станом на 01.01.2025 року. Таким чином, у 2025 році товарообіг зріс на 12 354,7 млн грн порівняно з 2024 роком, що засвідчило подальше посилення ролі Тернопільської митниці в обслуговуванні зовнішньоекономічної діяльності регіону.

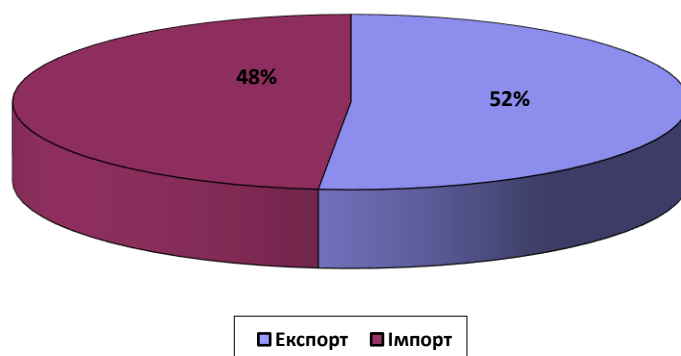
За результатами I півріччя 2026 року товарообіг у зоні діяльності Тернопільської митниці становив 1 038,0 млн дол. США, або 46 492,02 млн грн у перерахунку за офіційним курсом долара США станом на 01.07.2026 року. Із цієї суми експорт становив 426,0 млн дол. США, або 19 080,5 млн грн, а імпорт – 612,0 млн дол. США, або 27 411,5 млн грн. Отже, вже за перші шість місяців 2026 року товарообіг досяг понад половини річного показника 2025 року, що свідчить про збереження високої інтенсивності зовнішньоекономічних операцій у зоні діяльності митниці.

Порівняно з аналогічним періодом 2025 року у I півріччі 2026 зросли як імпорتنі, так і експортні операції. За інформацією Тернопільської митниці, обсяг імпорту збільшився на 26%, а експорту – на 7%. Така динаміка свідчить про продовження активної зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання регіону, а також про збереження попиту на імпорتنі товари виробничого, аграрного, промислового та

транспортного призначення.

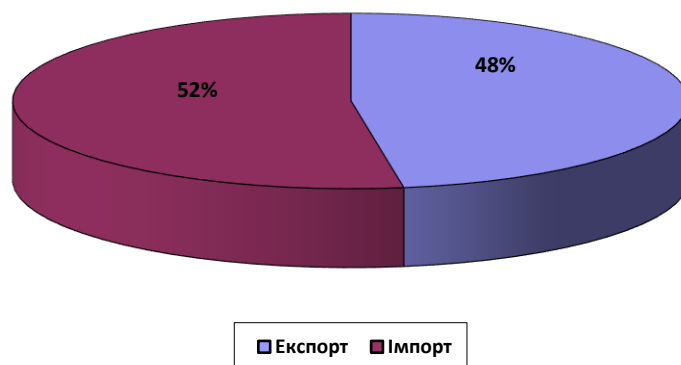
Водночас у структурі товарообігу зберігається переважання імпорту. Якщо у 2022 році експорт становив 52% товарообігу, а імпорт – 48%, то вже з 2023 року структура змінилася на користь імпортних операцій. У 2023 та 2024 роках частка імпорту становила 52%, у 2025 році вона зросла до 60%, а у I півріччі 2026 року імпорт сформував близько 59% загального товарообігу (рис. 2.1 – 2.5). Відповідно, частка експорту у I півріччі 2026 року становила близько 41%. Це означає, що імпортоорієнтована модель товарообігу, яка сформувалася після початку повномасштабної війни, зберігається і в 2026 році.

Діаграма 2.1. Співвідношення експортних та імпортних операцій в загальному товарообігу Тернопільської митниці у 2022 р.

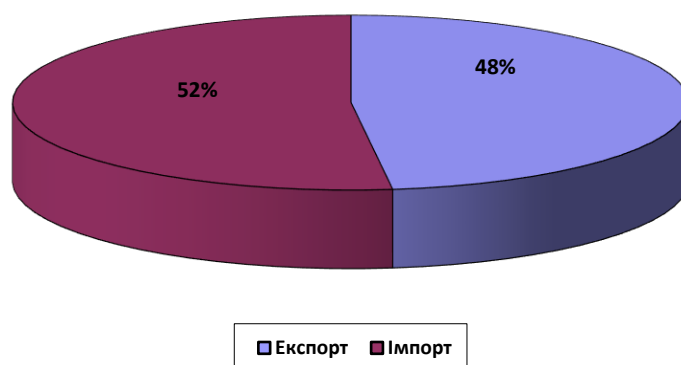
Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Діаграма 2.2. Співвідношення експортних та імпортних операцій в загальному товарообігу Тернопільської митниці у 2023 р.

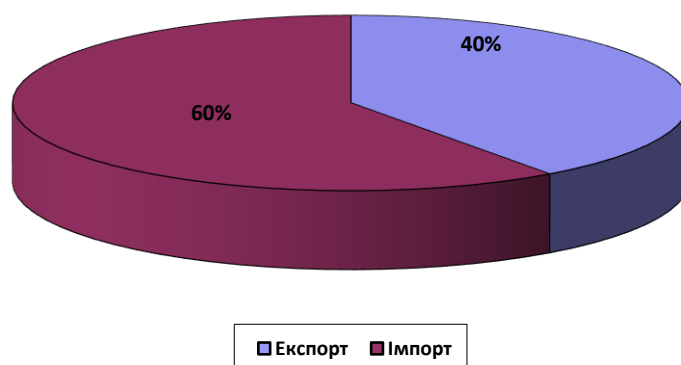
Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Діаграма 2.3. Співвідношення експортних та імпорتنих операцій в загальному товарообігу Тернопільської митниці у 2024 р.

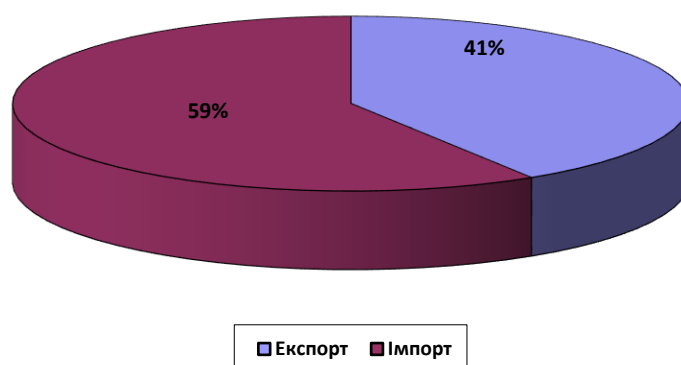
Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Діаграма 2.4. Співвідношення експортних та імпорتنих операцій в загальному товарообігу Тернопільської митниці за у 2025 р.

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Діаграма 2.5. Співвідношення експортних та імпорتنих операцій в загальному товарообігу Тернопільської митниці за у першому півріччі 2026 р.

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Причини такої динаміки можна пов'язати з кількома факторами. По-перше, в умовах війни зберігається підвищена потреба економіки у техніці, обладнанні, промислових матеріалах, засобах виробництва, товарах для аграрного сектору та продукції, необхідній для підтримання господарської активності. По-друге, Тернопільська область продовжує виконувати роль важливого внутрішнього логістичного вузла на

заході України, що посилює значення Тернопільської митниці в обслуговуванні товарних потоків. По-третє, частина підприємств, які переорієнтували свою діяльність через безпекові та логістичні виклики, продовжують використовувати митну інфраструктуру Тернопільщини.

У першому півріччі 2026 р працівниками митниці оформлено 520 тисяч тон вантажів. Географія зовнішньоекономічної діяльності залишалася достатньо диверсифікованою. Тернопільщина підтримувала торговельні зв'язки з 84 країнами світу. Найбільшим постачальником імпоротної продукції став Китай, частка якого становила 23% загального обсягу імпорту. До основних імпортних партнерів також належали Польща, Німеччина, Італія, Угорщина та Туреччина. В експорті ключовим напрямом залишалася Польща, куди було спрямовано 38% продукції підприємств області. Серед інших важливих експортних партнерів – Італія, Німеччина, Туреччина, Індонезія та США.

У табл. 2.2 представлено ТОП-5 позиції експортованих та імпортованих товарів, що формували основу товарного обігу в зоні діяльності Тернопільської митниці протягом першого півріччя 2026 р.

Таблиця 2.2. ТОП-5 імпортних та експортних товарів у структурі товарного обігу в зоні діяльності Тернопільської митниці у першому півріччі 2026 р.

Товар (Імпорт)	Частка імпорту (%)	Товар (Експорт)	Частка експорту (%)
Трактори	7	Соняшникова олія	20
Засоби захисту рослин	6	Електричні світильники	
Легкові автомобілі	6	Пробки, ковпачки та кришки	7
Полімери етилену у первинних формах	5	Пшениця	6
Плоский прокат із заліза або нелегованої сталі	4	Білий кристалічний цукор	6

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Товарна структура зовнішньоекономічних операцій також підтверджує виробничо-аграрний профіль регіональної економіки. Серед основних імпортних товарів у I півріччі 2026 року були трактори, засоби захисту рослин, полімери етилену, плоский прокат із заліза або нелегованої сталі, ізольовані проводи й кабелі, електрична апаратура, сільськогосподарська техніка, легкові автомобілі, морожена риба та лікарські засоби. Така структура імпорту свідчить про орієнтацію значної частини ввезених товарів на забезпечення потреб аграрного сектору, промисловості, транспорту, будівництва та внутрішнього споживчого ринку.

Основними експортними товарами у I півріччі 2026 року були соняшникова олія, освітлювальне обладнання, пробки та кришки, пшениця, цукор, ріпакова олія, будівельні вироби з пластмас, м'ясо великої рогатої худоби, етиловий спирт, а також пластмасові вироби для транспортування та пакування товарів. Це свідчить про збереження вагомості ролі агропродовольчого сектору в експорті Тернопільщини, водночас із присутністю продукції переробної та обробної промисловості.

Отже, у I півріччі 2026 року Тернопільська митниця зберегла позитивну динаміку товарообігу та підтвердила свою роль важливого внутрішнього митного й логістичного вузла західного регіону України. Зростання як імпорту, так і експорту свідчить про адаптацію бізнесу до умов воєнного стану, підтримання економічної

активності та збереження міжнародних торговельних зв'язків. Водночас переважання імпорту в структурі товарообігу вказує на подальшу залежність регіональної економіки від ввезення техніки, обладнання, промислових матеріалів та товарів виробничого призначення, що є характерним для періоду воєнної економіки та відновлення виробничого потенціалу.

Важливим індикатором інституційного навантаження на митницю є кількість оформлених митних декларацій. Цей показник відображає не лише обсяг адміністративної роботи митного органу, а й рівень активності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які здійснюють митне оформлення у відповідній зоні діяльності.

Упродовж I півріччя 2026 року працівники Тернопільської митниці оформили 29 641 митну декларацію, що на 9% більше порівняно з аналогічним періодом 2025 року. Із загальної кількості оформлених декларацій 13 122 становили експортні декларації, 16 512 – імпортні, а 7 – транзитні. Така структура кореспондує з динамікою товарообігу, в якій у 2026 році продовжує переважати імпортна складова.

Зростання кількості оформлених митних декларацій у I півріччі 2026 року свідчить про збереження високої інтенсивності зовнішньоекономічної діяльності в зоні діяльності Тернопільської митниці. Це особливо важливо з огляду на те, що митниця не є прикордонною, однак фактично виконує функції внутрішнього митного вузла, який обслуговує підприємства регіону та суб'єктів господарювання з інших областей України. Отже, збільшення кількості декларацій підтверджує, що Тернопільська митниця залишається затребуваною для бізнесу, який працює у сферах аграрного виробництва, промисловості, торгівлі, логістики, будівництва та переробки.

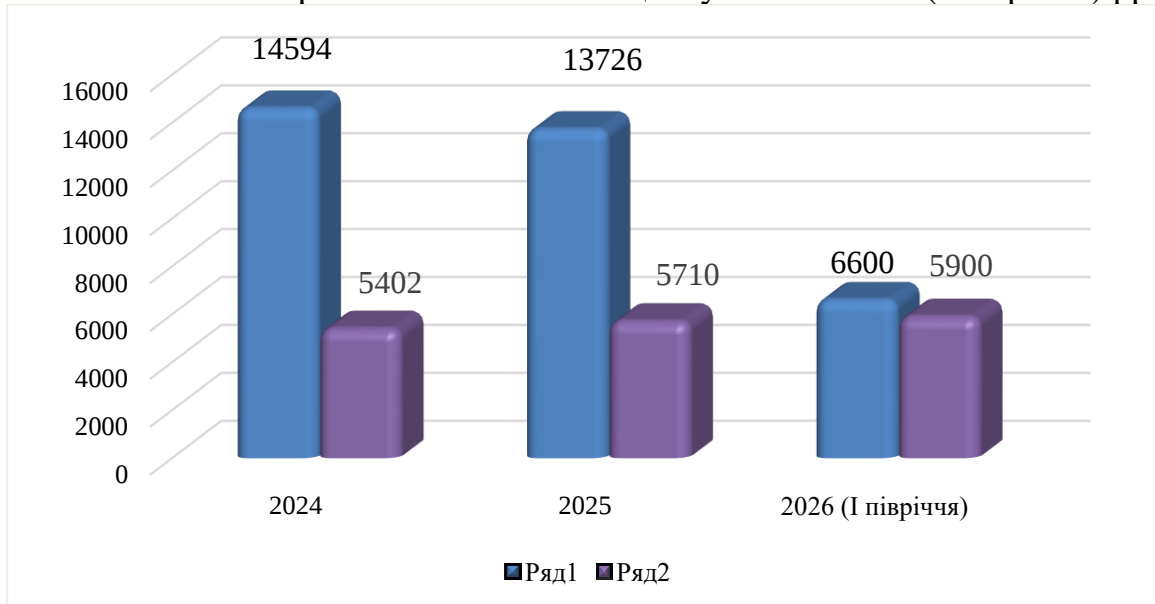
Переважання імпортних декларацій у загальній структурі оформлень узгоджується з товарною структурою зовнішньоекономічних операцій першого півріччя 2026 року. Серед основних імпортних товарів були трактори, засоби захисту рослин, полімери етилену, плоский прокат із заліза або нелегованої сталі, ізольовані проводи й кабелі, електрична апаратура, сільськогосподарська техніка, легкові автомобілі, морожена риба та лікарські засоби. Це свідчить про те, що митне оформлення імпорту значною мірою обслуговує потреби виробничого сектору, аграрного комплексу, транспорту, будівництва та внутрішнього споживчого ринку.

Водночас значна кількість експортних декларацій підтверджує збереження експортного потенціалу області. Основними експортними товарами у I півріччі 2026 року були соняшникова олія, освітлювальне обладнання, пробки та кришки, пшениця, цукор, ріпакова олія, будівельні вироби з пластмас, м'ясо великої рогатої худоби, етиловий спирт, а також пластмасові вироби для транспортування та пакування товарів. Це вказує на поєднання агропродовольчого, переробного та промислового компонентів у структурі експорту Тернопільщини.

Загалом зростання кількості митних декларацій у I півріччі 2026 року можна розглядати як ознаку стабільного функціонування митниці в умовах воєнного стану. Митне оформлення залишається важливою складовою економічної життєдіяльності держави, оскільки забезпечує легальне переміщення товарів, належний контроль, нарахування митних платежів і підтримку зовнішньоекономічної активності бізнесу. Важливим індикатором інтегрованості Тернопільської митниці у систему спільного транзиту є кількість оформлених декларацій T1 із використанням NCTS. У 2024 році митницею було оформлено 14 594 декларації T1 у режимі відправлення та 5 402

декларації у режимі призначення. У 2025 році кількість оформлених декларацій Т1 у режимі відправлення дещо знизилася – до 13 726, водночас кількість декларацій у режимі призначення зросла до 5 710. Це свідчить про збереження високої ролі Тернопільської митниці у внутрішній транзитній логістиці України, а також про певне посилення її функції як митниці призначення. За результатами I півріччя 2026 року Тернопільська митниця оформила майже 6,6 тис. декларацій Т1 як митниця відправлення та майже 5,9 тис. декларацій Т1 як митниця призначення. Уже за перші шість місяців 2026 року показник оформлень у режимі призначення практично досяг рівня всього 2025 року, що вказує на подальше зростання ролі митниці у системі спільного транзиту та підтверджує її статус одного з важливих внутрішніх транзитних вузлів України.

Діаграма 2.6. Інформація щодо кількості оформлених декларацій Т1 із використанням NCTS Тернопільською митницею у 2024 – 2026 (I півріччя) рр.

Джерело: розроблено на основі: Інформація щодо кількості оформлених декларацій Т1 із використанням NCTS в Україні у 2024 – 2025 рр. : відповідь від 13.03.2026 р. за № 14/14-01/10/127 на запит від 06.03.2026 № б/н (вх. Держмитслужби № 125 від 06.03.2026) щодо використання NCTS в Україні в 2024-2025 роках. Державна митна служба України. Електрон. текстові дані (1 файл). К., 2026.

Крім міжнародного транзиту, процедура спільного транзиту активно застосовувалася і під час внутрішніх перевезень товарів, що перебували під митним контролем, між митницями України. Упродовж I півріччя 2026 року Тернопільська митниця оформила понад 2 тис. декларацій внутрішнього транзиту. Це свідчить про те, що NCTS використовується не лише як інструмент міжнародної інтеграції, а й як механізм упорядкування внутрішніх митних переміщень.

Важливим інституційним моментом першого півріччя 2026 року стало функціонування NCTS Фаза 5 та подальший перехід України на NCTS Фаза 6. Левова частка транзитних оформлень у першому півріччі здійснювалася в межах п'ятої фази Нової комп'ютеризованої транзитної системи. Водночас 22 червня 2026 року Україна перейшла на NCTS Фаза 6, що стало наступним етапом наближення до європейських вимог у сфері транзитних процедур. Після переходу Тернопільська митниця вже оформила 580 транзитних декларацій в оновленій системі NCTS Фаза 6, виступаючи митницею відправлення.

Отже, у I півріччі 2026 року Тернопільська митниця продемонструвала позитивну динаміку як у сфері загального митного оформлення, так і в частині застосування процедури спільного транзиту. Зростання кількості митних декларацій на 9% порівняно з аналогічним періодом 2025 року свідчить про підвищення навантаження на митницю та активність бізнесу. Водночас оформлення понад 12,5 тис. транзитних декларацій у межах NCTS підтверджує статус Тернопільської митниці як важливого внутрішнього транзитного вузла, який забезпечує інтеграцію регіональних товарних потоків у національну та європейську систему спільного транзиту.

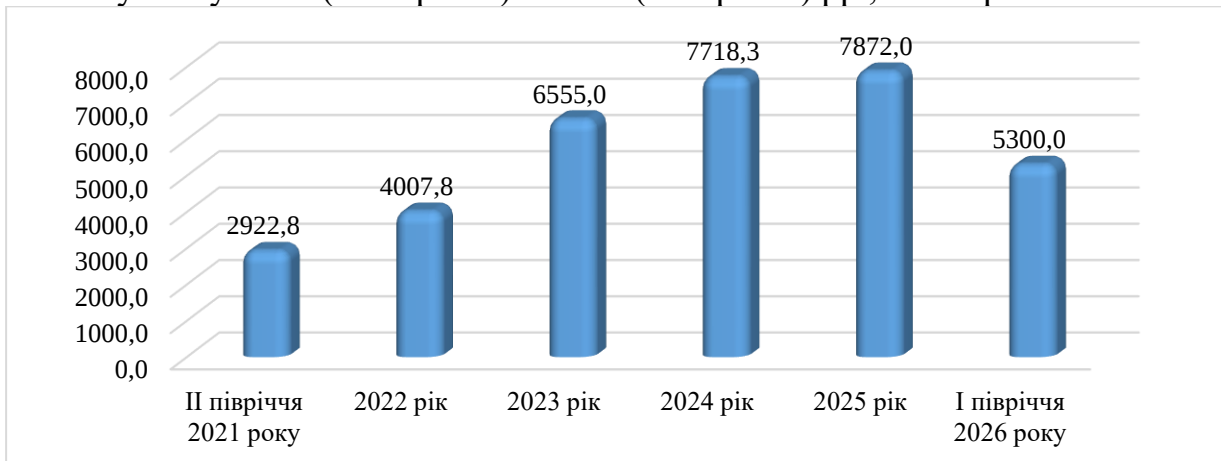
Ефективність адміністрування митних платежів в зоні діяльності Тернопільської митниці

У результаті здійснення товарообігу суб'єктами господарювання Тернопільська митниця забезпечує значні надходження митних платежів до державного бюджету. За період з 01.07.2021 р. до 31.12.2021 р. митницею було адміністровано 2 922,8 млн грн митних платежів. Протягом 2022 року митниця спрямувала до бюджету 4 007,8 млн грн митних платежів. Це відбувалося на фоні повномасштабної війни, що зумовила зниження частини експортно-імпортних операцій, падіння попиту, припинення діяльності окремих суб'єктів господарювання та дію пільгового оподаткування щодо окремих категорій товарів.

У 2023 році Тернопільській митниці вдалося акумулювати до бюджету 6 555,0 млн грн митних платежів, що на 63,5% більше порівняно з 2022 роком. У 2024 році аналізований показник продовжив зростаючу тенденцію і збільшився до 7 718,3 млн грн, або на 17,7% порівняно з попереднім роком. За підсумками 2025 року Тернопільською митницею адміністровано 8 872,0 млн грн митних платежів, що на 1 153,7 млн грн, або на 15%, більше, ніж у 2024 році.

Позитивна динаміка збереглася і в першому півріччі 2026 року. У січні-червні 2026 року Тернопільська митниця перерахувала до державного бюджету понад 5,3 млрд грн митних платежів. Це на 1,7 млрд грн більше, ніж за аналогічний період 2025 року. Середньоденні надходження становили 41,5 млн грн, що свідчить про зростання фіскальної результативності митниці та збереження високої інтенсивності митного оформлення у зоні її діяльності.

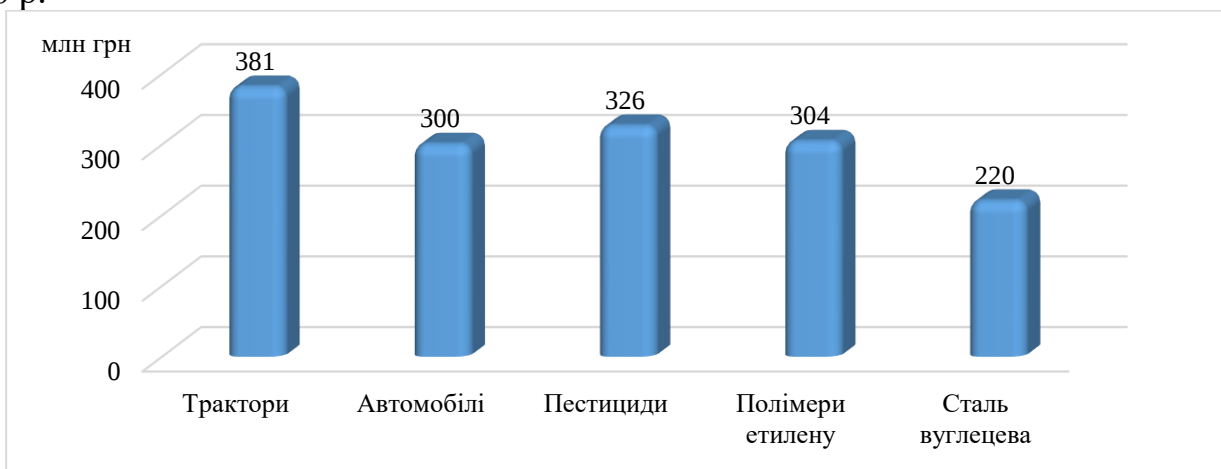
Діаграма 2.7. Динаміка адміністрування митних платежів Тернопільською митницею Держмитслужби у 2021 (II півріччя) – 2026 (I півріччя) рр., млн. грн.

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Основними товарами, що забезпечили найбільші митні надходження у першому півріччі 2026 року, були трактори – 381 млн грн, інсектициди, родентициди, фунгіциди та гербіциди – 326 млн грн, полімери етилену в первинних формах – 304 млн грн, легкові автомобілі – 300 млн грн, сталь вуглецева – 220 млн грн (рис. 2.8). Така структура бюджетоформуючих товарів свідчить, що ключову роль у формуванні митних платежів продовжують відігравати товари, пов’язані з аграрним сектором, промисловістю, транспортом, будівництвом і виробничим оновленням підприємств регіону.

Діаграма 2.8. Основні бюджетоформуючі товари, які забезпечили надходження митних платежів Тернопільською митницею Держмитслужби у першому півріччі 2026 р.

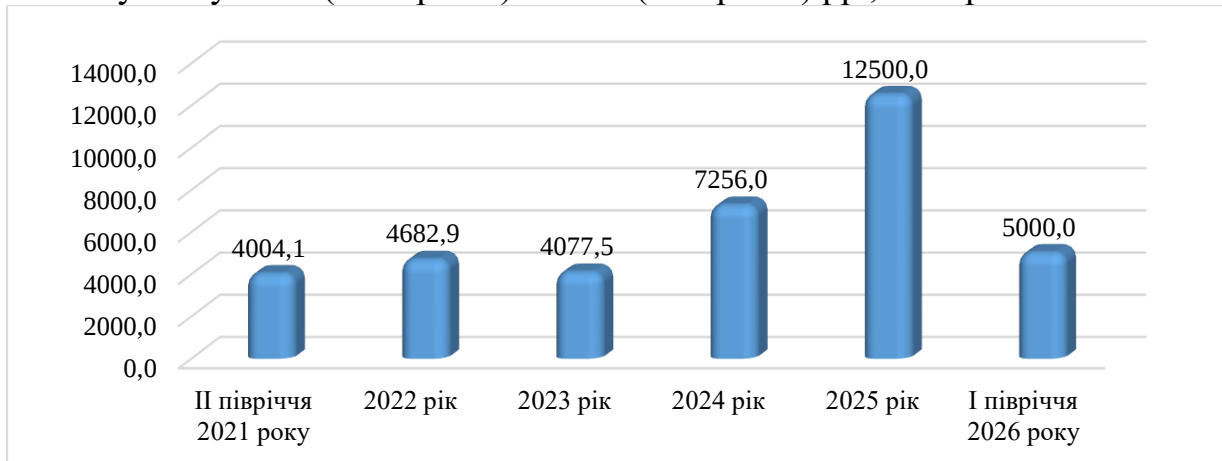

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Важливу роль у формуванні надходжень митних платежів до бюджету відіграє класифікаційна робота митних органів. На рис. 2.9 представлено ефект від класифікаційної роботи Тернопільської митниці Держмитслужби у 2021 (II півріччя) – 2026 (I півріччя) рр.

З наведеного рисунка можна прослідкувати зниження фінансового результату від класифікаційної роботи Тернопільської митниці у 2022 та 2023 рр. Так, у 2022 р. ефект становив 4682,89 тис грн, натомість лише у II півріччі 2021 р. завдяки класифікаційній роботі Тернопільська митниця додала 4004,1 тис грн, а за цілий 2023 р. – 4077,48 тис грн. Натомість у 2024 та 2025 рр. спостерігається різке зростання аналізованого показника до 7256,0 та 12500,0 тис грн відповідно, що свідчить про істотне підвищення ефективності митного контролю, яке може бути пов’язане з: впровадженням цифрових інструментів аналізу ризиків; посиленням професійної підготовки митників; зміною товарної структури імпорту, де зросла кількість чутливих до кодування позицій. У першому півріччі 2026 р. ефект від класифікаційної роботи Тернопільської митниці становив близько 5 млн грн, що дає підстави стверджувати про високу ймовірність збереження зростаючої тенденції аналізованого показника у досліджуваному періоді.

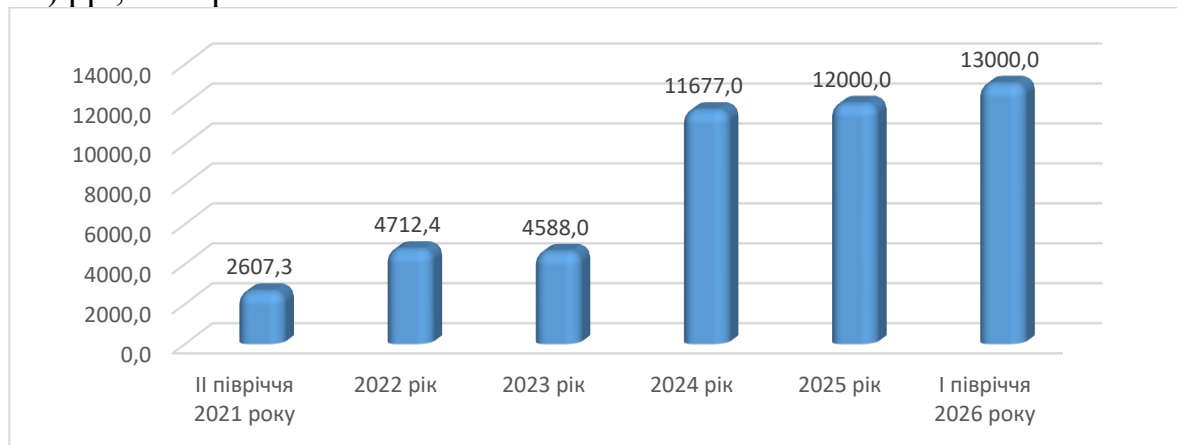
Діаграма 2.9. Ефект від класифікаційної роботи Тернопільської митниці Держмитслужби у 2021 (II півріччя) – 2026 (I півріччя) рр., тис грн.

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Подібна ситуація спостерігається у сфері контролю за правильністю визначення країни походження (Діаграма 2.10).

Діаграма 2.10. Ефект від контролю Тернопільською митницею Держмитслужби за правильністю визначення країни походження товарів у 2021 (II півріччя) – 2026 (I півріччя) рр., тис грн.

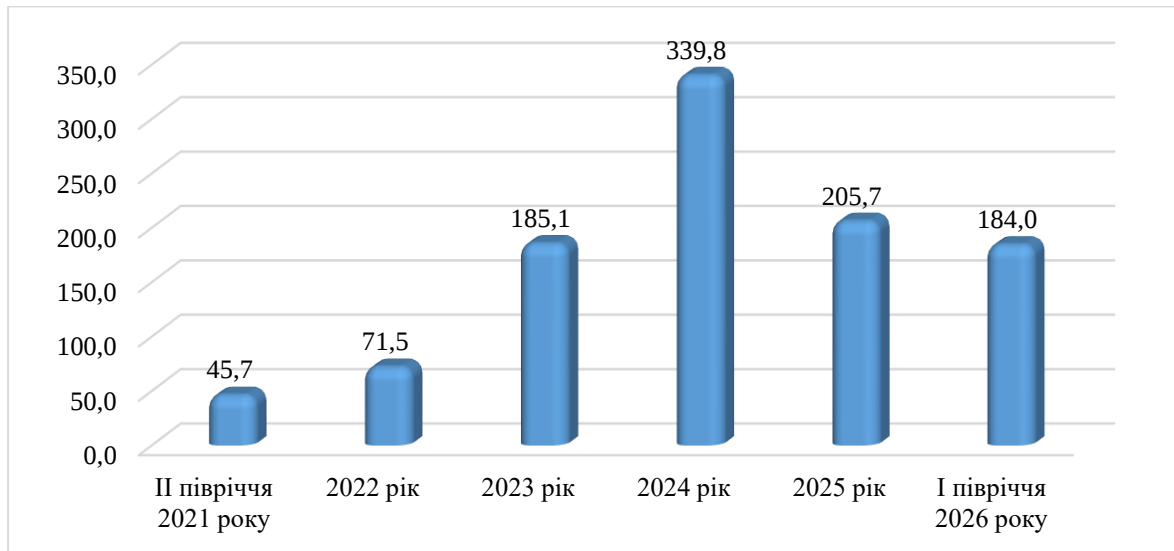

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Зокрема у 2023 р. ефект від контролю Тернопільською митницею Держмитслужби за правильністю визначення країни походження товарів становив 4 588 тис. грн., що на 124,4 тис грн менше ніж у 2022 р. Однак у 2024 р. досліджуваний показник становив 11677,0 тис грн, що більш ніж у 2,5 рази перевищує минулорічний. У 2025 р. ефект від контролю за правильністю визначення країни походження товарів досяг 12000,0 тис грн, а лише за перше півріччя 2026 р. він зріс до 13000,0 тис грн.

Інша ситуація спостерігається щодо організації контролю за правильністю визначення митної вартості (рис. 2.11).

Діаграма 2.11. Ефект від контролю Тернопільською митницею Держмитслужби за правильністю визначення митної вартості у 2021 (II півріччя) – 2026 (I півріччя) рр., млн грн.

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

У 2023 р. відбулося суттєве зростання надходжень від коригування Тернопільською митницею митної вартості товарів. Якщо у 2022 р. цей показник становив 71,5 млн грн, то у 2023 р. він зріс до 185,1 млн грн. Такий ефект спостерігається на фоні незначного зростання товарообороту в зоні діяльності митниці, що свідчить про зростання ефективності роботи досліджуваної митниці у 2023 р. Ефект від контролю за правильністю визначення митної вартості Тернопільською митницею у 2024 р. становив 339,8 млн грн, що на 84% перевищує минулорічний показник. Однак у 2025 р. аналізований показник знизився до рівня 205,7 млн грн.

Помітне зростання ефекту у 2023 та 2024 рр. свідчить про посилення аналітичних процедур, покращення виявлення цінових маніпуляцій та/або збільшення обсягів критично оціненого імпорту, а також зумовлене більшою навантаженістю митниці внаслідок логістичних зсувів торгівлі на західні пункти пропуску. Натомість, зниження ефекту від контролю у 2025 р. доцільно інтерпретувати не як негативну тенденцію, а як можливий результат:

- підвищення податкової дисципліни бізнесу;
- зменшення системних порушень після активного контролю у попередні роки;
- структурних змін у зовнішній торгівлі;
- оптимізації пріоритетів митного контролю.

До такого висновку ми доходимо, розглядаючи показник ефекту від контролю у сукупності з іншими індикаторами (обсяги товарообороту, загальні надходження тощо).

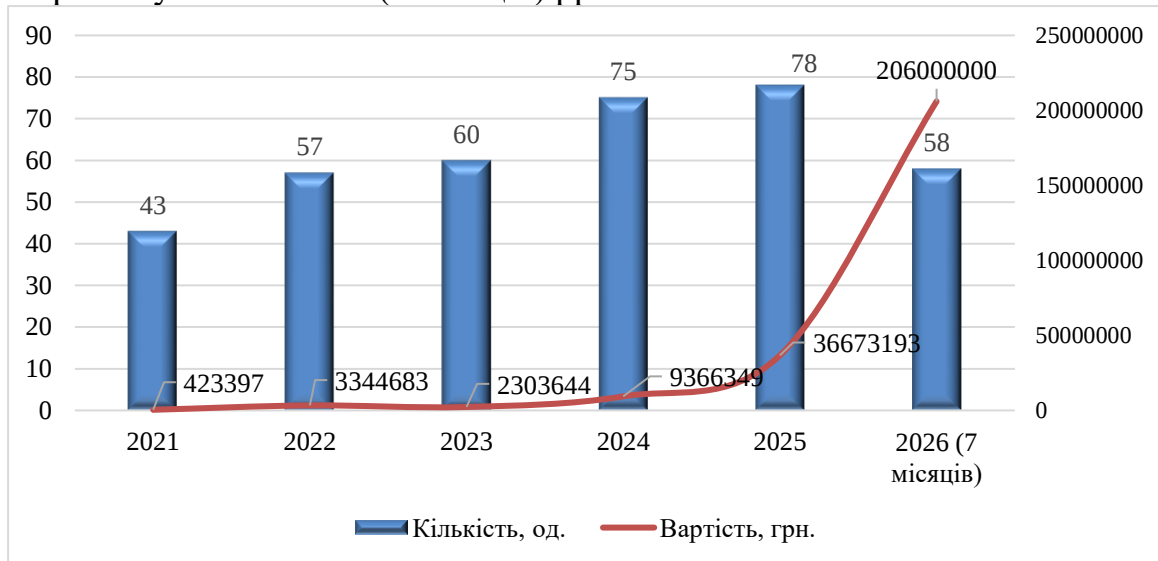
Аналізований показник першого півріччя 2026 р. уже становить 89,5% від річного за 2025 р. що свідчить про посилення роботи Тернопільської митниці на цій ділянці

Дослідження ефективності протидії митним деліктам на прикладі Тернопільської митниці

Важливою ділянкою роботи Тернопільської митниці є боротьба з порушеннями митних правил. Аналіз показників цього напрямку роботи засвідчив зростання кількості справ про порушення митних правил у 2021 – 2025 рр. Зокрема у 2021 р.

було відкрито 43, а у 2025 р. – 78 справ (Діаграма 2.12). Разом із цим, уже за сім місяців 2026 року було відкрито 58 справ.

Діаграма 2.12. Результати діяльності Тернопільської митниці з виявлення порушень митних правил у 2021 – 2026 (7 місяців) рр.

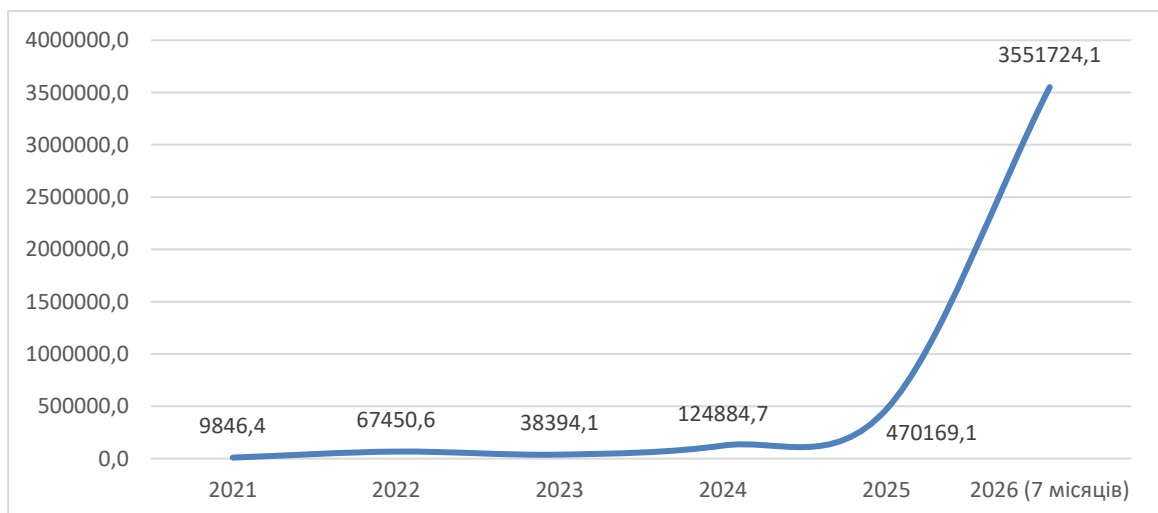

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

Натомість вартісний показник порушення митних правил не має стабільної тенденції. Якщо у 2022 р. він зріс до 3 344 683 грн, то у 2023 р. знизився до 2 303 644 грн, що свідчить про виявлення порушень у справах з нижчою вартістю. Ситуація кардинально змінилася у 2024 р., адже вартісний показник виявлення порушень митних правил зріс до 9 366 349 грн. Продовження кардинально зростаючої тенденції спостерігається й у 2025 р., адже досліджуваний показник сягнув 36 673 193 грн. Однак поза рамки будь-яких порівнянь виходить перше півріччя 2026 р., в якому було відкрито справ про порушення митних правил на 206 млн. грн.

На діаграмі 2.13 наведено середню вартість однієї справи про порушення митних правил у 2021 – 2026 (I півріччя) роках.

Діаграма 2.13. Середня вартість однієї справи про порушення митних правил, виявлених Тернопільською митницею у 2021 – 2026 (I півріччя) рр., грн.

Джерело: розроблено на основі даних, наданих Тернопільською митницею.

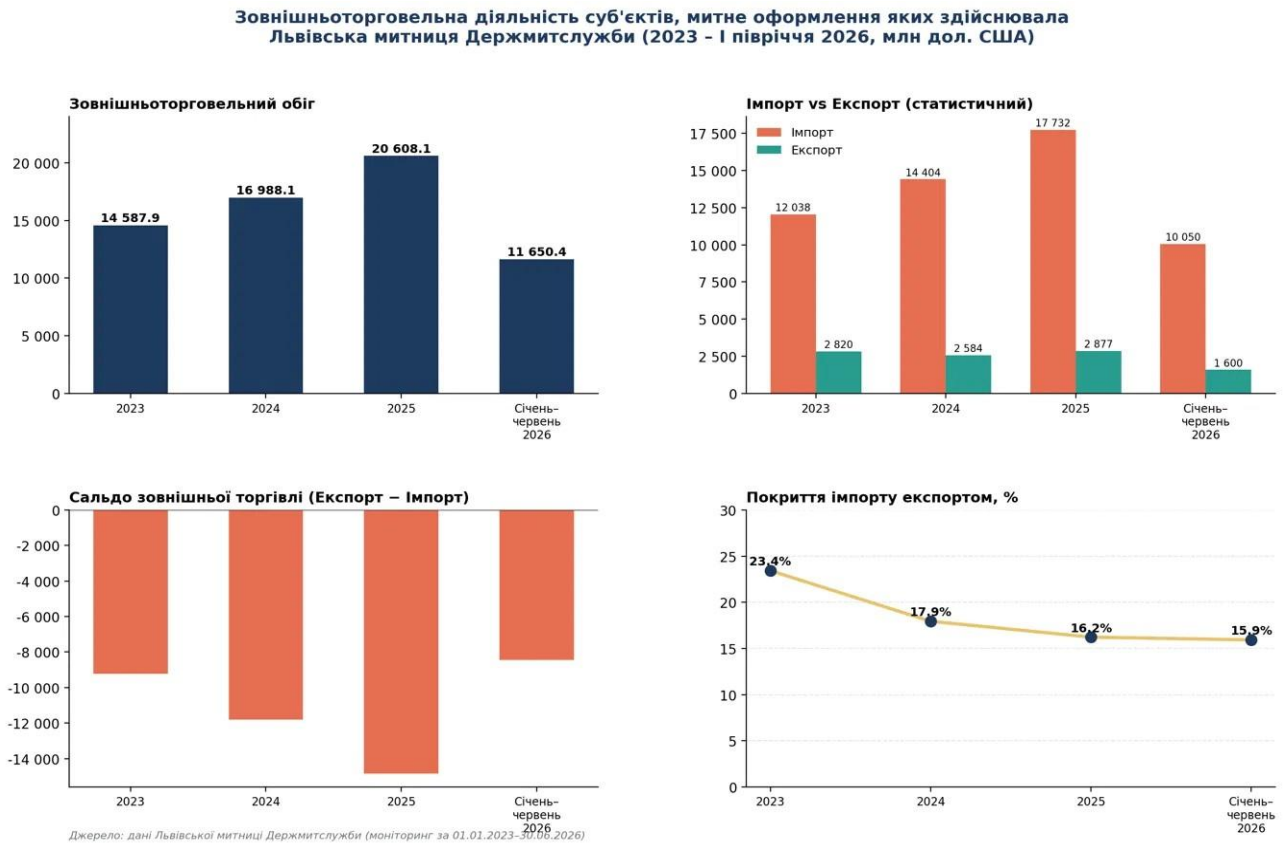
З діаграми видно, що у 2021 р. вартість однієї справи була найнижчою і становила 9,8 тис грн. У 2022 р. вона зросла більш ніж у 6 разів до рівня 67,5 тис грн, що свідчить про виявлення більш масштабних порушень. 2023 р. відзначився зниженням аналізованого показника до 38,4 тис. грн. У 2024 р. вартість справи зросла до 124,9 тис грн., за результатами 2025 р. до 470,2 тис. грн., а у першому півріччі 2026 р. до рекордних 3551,7 тис грн, що свідчить про посилення фіскального ефекту від кожного зафіксованого правопорушення.

III. МОНІТОРИНГ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЬВІВСЬКОЇ МИТНИЦІ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ

Львівська митниця Державної митної служби України є одним із ключових митних органів у західному регіоні країни, що забезпечує митне оформлення товарів і транспортних засобів на кордоні з Польщею. Через її пункти пропуску проходить значний обсяг зовнішньоторговельного обігу, що зумовлює високе навантаження на митну інфраструктуру та особливу увагу до якості й прозорості митних процедур. Динаміку основних показників зовнішньоторговельної діяльності суб'єктів господарювання, митне оформлення яких здійснювала Львівська митниця Держмитслужби протягом 2023 - I півріччя 2026 років, узагальнено на діаграмі 3.1. нижче. Наведені дані відображають зміну зовнішньоторговельного обігу, співвідношення обсягів імпорتنих та експортних операцій, динаміку сальдо

зовнішньої торгівлі, а також рівень покриття імпорту експортом за відповідний період.

Діаграма 3.1. Динаміка зовнішньоторговельного обігу, імпортно-експортних операцій та сальдо зовнішньої торгівлі суб'єктів господарювання у зоні діяльності Львівської митниці Держмитслужби за 2023 – I півріччя 2026 рр.

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗПІ/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Як видно з діаграми 3.1, упродовж 2023–2024 рр. динаміка зовнішньоторговельного обігу суб'єктів господарювання, митне оформлення яких здійснювала Львівська митниця Держмитслужби, характеризувалася стійкою висхідною тенденцією: приріст показника становив +16,4% (з 14 587,9 до 16 988,1 млн дол. США). У 2024–2025 рр. темпи зростання додатково пришвидшилися до +21,3%, унаслідок чого обсяг обігу досяг 20 608,1 млн дол. США. За результатами першого півріччя 2026 р. (січень–червень) відповідний показник становив 11 650,4 млн дол. США. За умови збереження темпів, притаманних першому півріччю, орієнтовний річний обсяг за 2026 р. міг би скласти близько 23,3 млрд дол. США, що відповідало б подальшому зростанню приблизно на +13% порівняно з 2025 р. Водночас наведену величину слід розглядати виключно як просту лінійну екстраполяцію, а не як прогнозну оцінку, оскільки на кінцевий результат можуть суттєво вплинути фактори сезонності, а також загальна нестабільність умов функціонування зовнішньоекономічної діяльності України, яка вже понад 11 років розвивається в умовах збройної агресії проти України.

Таким чином, варто зауважити неоднорідний характер зростання зовнішньоторговельного обігу, забезпеченого митним оформленням Львівської митниці. Формальне збільшення сукупного обігу відбувається переважно за рахунок нарощення обсягів імпорتنих операцій (+47,3% за 2023–2025 рр.), тоді як обсяги експорту за той самий період залишаються практично незмінними (+2,0%), демонструючи навіть тимчасове скорочення у 2024 р. (-8,4%). Наслідком цієї диспропорції є прогресуюче поглиблення від’ємного сальдо зовнішньої торгівлі - з - 9217,3 млн дол. США у 2023 р. до -14854,9 млн дол. США у 2025 р. (зростання дефіциту на 61,2%), а також стійке зниження рівня покриття імпорту експортом - з 23,4% у 2023 р. до 15,9% у першому півріччі 2026 р.

Отже, попри позитивну динаміку сукупного обігу, структурні показники вказують на посилення імпортозалежності зовнішньоторговельних потоків, що обслуговуються митницею, тоді як експортний потенціал підконтрольних суб’єктів господарювання залишається обмеженим і потребує окремого аналізу причин стагнації.

Важливо зазначити, що імпорт зростає швидше за експорт (табл. 3.1.)

Таблиця 3.1. Динаміка обсягів експортно-імпорتنих операцій суб’єктів господарської діяльності, митне оформлення яких Львівська митниця здійснювала у період 01.01.2023 – 30.06.2026 рр.

Показник	2023	2024	2025	Січень_червень 2026
Імпорт статистичний, млн дол. США	12037,6	14404,1	17731,5	10050,0
Експорт статистичний, млн дол. США	2820,3	2584,0	2876,6	1600,4

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗПІ/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Аналіз даних таблиці 3.1 засвідчує наявність вираженого структурного дисбалансу між динамікою імпорتنих та експортних операцій суб’єктів господарювання, митне оформлення яких здійснювала Львівська митниця Держмитслужби. Так, обсяг імпорту впродовж 2023-2025 рр. зріс на +47,3% (з 12037,6 до 17731,5 млн дол. США), тоді як обсяг експорту за відповідний період збільшився лише на +2,0% (з 2820,3 до 2876,6 млн дол. США), причому у 2024 р. навіть відбулося його тимчасове скорочення на -8,4% порівняно з попереднім р.. Отримані результати свідчать про те, що спостережене зростання сукупного зовнішньоторговельного обігу забезпечувалося переважно нарощенням імпорتنих операцій, а не розвитком експортного потенціалу підконтрольних суб’єктів господарювання.

Наслідком зазначеної диспропорції стало стрімке поглиблення від’ємного сальдо зовнішньої торгівлі: дефіцит (розрахований як різниця між обсягами експорту та імпорту) зріс із -9217,3 млн дол. США у 2023 р. до - 14854,9 млн дол. США у 2025 р., що відповідає збільшенню на 61,2%. За результатами першого півріччя 2026 р. дефіцит уже становив -8449,6 млн дол. США; за умови збереження темпів другого

півріччя на рівні першого, екстрапольований річний показник міг би сягнути близько -16,9 млрд дол. США, що засвідчувало б досягнення нового максимального значення дефіциту за досліджуваний період.

Підтвердженням наростання диспропорції слугує й динаміка рівня покриття імпорту експортом, який послідовно знижувався з 23,4% у 2023 р. до 17,9% у 2024 р., 16,2% у 2025 р. та 15,9% за перше півріччя 2026 р. Стійке скорочення цього показника - майже на 8 відсоткових пунктів упродовж 3,5 років - є тривожною тенденцією, яка свідчить про те, що на кожен долар імпортних надходжень припадає дедалі менша частка експортної виручки.

Географічний розподіл імпорту, зафіксований у таблиці 3.2.,

Таблиця 3.2. Географічний розподіл імпорту в зону діяльності Львівської митниці за країною відправлення, 2023 р. - I півріччя 2026 р. (топ-5 країн, % від загального обсягу)

№	2023		2024		2025		I півріччя 2026	
	Країна	% від обсягу	Країна	% від обсягу	Країна	% від обсягу	Країна	% від обсягу
1	Польща	37,4%	Польща	42,5%	Польща	38,0%	Польща	42,0%
2	Німеччина	9,2%	Німеччина	7,8%	Німеччина	8,1%	Німеччина	10,7%
3	США	5,9%	Китай	6,6%	Румунія	8,1%	Румунія	7,4%
4	Китай	5,6%	США	6,2%	США	7,1%	Чехія	6,0%
5	Чехія	4,8%	Чехія	5,7%	Китай	6,6%	Китай	5,7%

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗП/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

значною мірою узгоджується з організацією роботи Львівської митниці як прикордонного митного органу, орієнтованого передусім на західний (польський) напрямок сполучення: стабільно домінуюча частка Польщі (37,4-42,5% упродовж усього періоду) відображає структуру пунктів пропуску, підпорядкованих Львівській митниці, більшість яких розташована саме на українсько-польському кордоні, а отже основний товаропотік технологічно й географічно тяжіє до цього напрямку незалежно від коливань загальних обсягів імпорту.

Стабільна присутність Німеччини на другій позиції узгоджується з тим, що значна частина товарів з інших країн ЄС також прямує в Україну транзитом через польські прикордонні переходи, тобто фізично оформлюється саме в зоні діяльності Львівської митниці, а не обов'язково свідчить про пряме походження товару. Поява Румунії серед провідних країн-відправників у 2025 р. та I півріччі 2026 р. - категорія, відсутня у 2023-2024 рр. - може опосередковано вказувати на часткове перерозподілення навантаження між пунктами пропуску в межах зони діяльності митниці або на активізацію альтернативних логістичних маршрутів, однак наявні дані не дозволяють підтвердити це припущення без інформації про завантаженість окремих пунктів пропуску. Загалом стабільність лідерів (Польща, Німеччина) на тлі

помірної змінюваності третьої-п'ятої позицій свідчить про відносно стійку, але не жорстко фіксовану організаційну орієнтацію товаропотоків, які обслуговує Львівська митниця.

Географічна структура експорту за країною призначення зображено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3. Географічний розподіл експорту товарів, митне оформлення яких здійснювала Львівська митниця, за країною призначення, 2023 р. - I півріччя 2026 р. (топ-5 країн, % від загального обсягу)

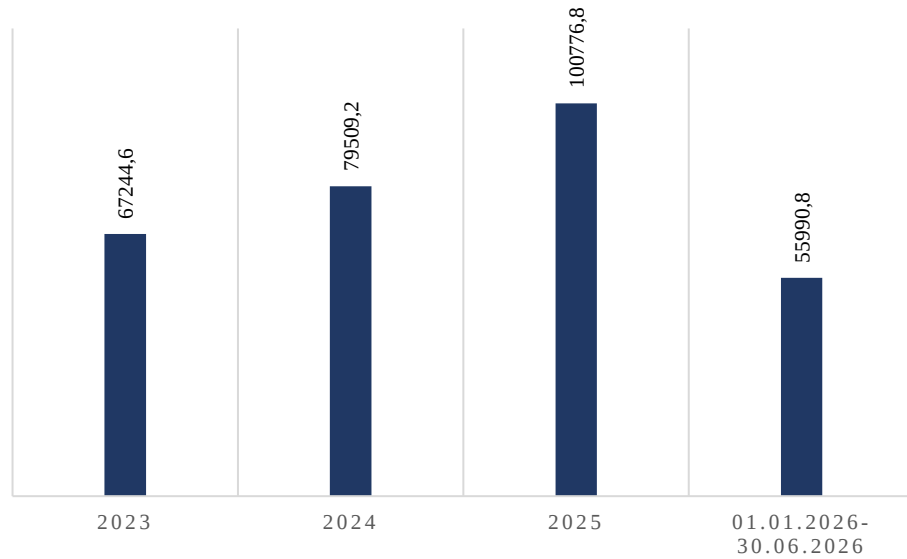
№	2023		2024		2025		I півріччя 2026	
	Країна	% від обсягу	Країна	% від обсягу	Країна	% від обсягу	Країна	% від обсягу
1	Польща	27,2%	Польща	29,0%	Польща	26,6%	Польща	23,3%
2	Німеччина	16,8%	Німеччина	17,0%	Німеччина	14,1%	Німеччина	12,9%
3	Чехія	7,5%	Чехія	7,8%	Чехія	8,8%	Чехія	8,0%
4	Нідерланди	4,7%	Данія	4,6%	Литва	4,7%	Нідерланди	6,4%
5	Данія	4,2%	Нідерланди	4,2%	Нідерланди	4,7%	Литва	5,6%

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗП/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Географічна структура експорту, оформленого Львівською митницею, послідовно відображає її прикордонне розташування на західному напрямку: Польща зберігає першість протягом усього періоду, проте її частка знижується з 27,2% у 2023 р. до 23,3% у першому півріччі 2026 р., а Німеччина - стабільно друга - скорочується ще помітніше, з 16,8% до 12,9%. Це поступове зниження концентрації на двох провідних напрямках (їх сукупна частка впала з 44,0% у 2023 році до 36,2% у I півріччі 2026 р.) супроводжується появою нових країн у топ-5 - Литви (з 2025 р.) замість Данії - та зростанням частки Нідерландів, що може опосередковано свідчити про поступову диверсифікацію напрямків експорту, оформлюваного через пункти пропуску зони діяльності Львівської митниці. Водночас Чехія демонструє відносно стабільну й дещо зростаючу частку (7,5-8,8%), що узгоджується зі стабільним транспортним коридором через прилеглі пункти пропуску.

Важливим показником щодо оцінки діяльності Львівської митниці є динаміка обсягів надходжень, акумульованих до Державного бюджету України. Аналіз емпіричних даних щодо надходжень, акумульованих Львівською митницею, демонструє стійку висхідну динаміку впродовж досліджуваного періоду (діаграма 3.2).

Діаграма 3.2. Динаміка перерахованих митних та інших платежів до Державного бюджету України Львівською митницею за період з 2023 р. по 2025 р. та за I півріччя 2026 р., млн грн.

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗПІ/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Фіскальні показники зросли з 67244,6 млн грн у 2023 р. до 79509,2 млн грн у 2024 р., а у 2025 р. - досягли позначки 100776,8 млн грн. Зазначена тенденція до акумуляції фінансових потоків зберігається, оскільки лише за перше півріччя 2026 р. сума надходжень склала 55990,8 млн грн, що при лінійній екстраполяції на річний вимір дозволяє прогнозувати подальше зростання. Таке стрімке збільшення обсягів митних платежів, об'єктивно зумовлене переорієнтацією логістичних маршрутів на західний кордон в умовах воєнного стану, формує комплекс організаційних викликів для митних органів. Насамперед фіксується непропорційне зростання операційного навантаження на інспекторський склад митниці, що за умови незмінної штатної чисельності та пропускної здатності інфраструктури експоненціально підвищує ризики зниження якості митного адміністрування. У цій ситуації критичної ваги набуває здатність системи управління митними ризиками адаптуватися до пікових навантажень. Збереження екстенсивного підходу до здійснення митного контролю без глибинної модернізації ризик-аналітики неминуче призводить до посилення суб'єктивного фактора, затримок у митному оформленні та генерування надмірного фіскально-адміністративного тиску на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Відтак, наявні статистичні дані підтверджують гостру необхідність переходу до інтенсивних, автоматизованих методів адміністрування та асиметричного розподілу кадрових ресурсів, що дозволить забезпечити паритет між виконанням фіскально-безпекових завдань та фасилітацією законної міжнародної торгівлі.

Невід'ємною складовою моніторингу ефективності роботи митного органу є оцінка результативності його контрольно-перевірочних заходів. Збалансована система управління ризиками передбачає не лише фасилітацію торгівлі, а й дієве запобігання спробам мінімізації податкових зобов'язань. Для комплексного розуміння якості митного адміністрування доцільно проаналізувати обсяги додаткових фінансових

надходжень. Репрезентативним індикатором у цьому контексті є динаміка донарахування митних платежів за ключовими напрямками профілактики ризиків: внаслідок контролю за правильністю визначення митної вартості, за рахунок класифікаційної роботи, проведення заходів із визначення країни походження товарів, а також за результатами документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи (табл. 3.4).

Таблиця 3.4. Динаміка донарахованих митних платежів Львівською митницею з 2023 р. по 2025 р. та у I кв. 2026 р.

Донараховані митні платежі, млн грн	2023	2024	2025	I кв. 2026
внаслідок контролю за правильністю визначення митної вартості	1567,5	2369,30	2474,50	1467,0
за рахунок класифікаційної роботи	18,6	32,9	44	33,4
за рахунок проведення заходів з контролю за визначенням країни походження товарів	27,4	71,6	87,1	49,4
за результатами документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи	-	68,1	135,9	67,3
Разом	1613,5	2541,9	2741,5	1617,1

Примітка: в період з 01.01.2023 по 30.04.2024 документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, у тому числі щодо вчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів не проводились та митні платежі не нараховувались відповідно до Закону України від 24 березня 2022 року № 2142-IX “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану” (набув чинності 05.04.2022 року), яким доповнено розділ XXI “Прикінцеві та перехідні положення” Митного кодексу України пунктом 912ю.

Приписами підпункту 1 пункту 912 розділу XXI “Прикінцеві та перехідні положення” Митного кодексу України (в редакції, що діяла до набуття чинності Закону України від 20 березня 2024 року № 3613-IX) передбачено, що тимчасово, до припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженням Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, у тому числі щодо вчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів, не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються. Згідно з підпунктом 1 пункту 912 розділу XXI “Прикінцеві та перехідні положення” Митного кодексу України (в редакції Закону України від 20 березня 2024 року № 3613-IX “Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо особливостей здійснення митного контролю та митного оформлення окремих категорій товарів”) повноваження митних органів на проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи поновлено з 1 травня 2024 року.

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗПН/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Загальна сума донарахованих митних платежів за результатами контрольних процедур зросла з 1613,5 млн грн у 2023 р. до 2741,5 млн грн у 2025 р., що свідчить про послідовне посилення контрольної діяльності Львівської митниці впродовж

аналізованого періоду. За перше півріччя 2026 р. 1617,1 млн грн, що становить близько 59% від показника 2025 р. Якщо припустити рівномірний розподіл донарахувань впродовж 2026 р. (що є умовним припущенням і не враховує можливої сезонності контрольних заходів), річний показник 2026 р. міг би перевищити результат 2025 р.

Абсолютно домінуючою складовою донарахувань залишаються платежі, донараховані внаслідок контролю за правильністю визначення митної вартості: їх частка у загальній сумі впродовж усього періоду перевищує 90%. Ця категорія зросла з 1567,5 млн грн у 2023 р. до пікового значення 2474,5 млн грн у 2025 р., після чого за перше півріччя 2026 р. становить 1467,0 млн грн. Висока концентрація донарахувань саме в цій категорії вказує на те, що визначення митної вартості товарів залишається основним джерелом ризиків та розбіжностей у процесі митного контролю порівняно з класифікацією товарів чи визначенням країни походження.

Донарахування за рахунок проведення заходів з контролю за визначенням країни походження товарів зросли більш ніж удвічі - з 27,4 млн грн у 2023 р. до 71,6 млн грн у 2024 р., а тоді продовжили зростання до 87,1 млн грн у 2025 р., що може свідчити або про посилення уваги митниці до цього напряму контролю, або про зростання кількості порушень у цій сфері; наявні дані не дозволяють розмежувати ці пояснення. Донарахування за рахунок класифікаційної роботи є найменшою за обсягом категорією і демонструють помірне зростання - з 18,6 млн грн у 2023 р. до 44 млн грн у 2025 р.

Категорія донарахувань за результатами документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи відсутня для 2023 р. та наявна лише частково для 2024 р. (з 01.05.2024 по 31.12.2024 рр.), оскільки, згідно з наведеним поясненням, документальні перевірки не проводилися у період з 01.01.2023 по 30.04.2024 рр. відповідно до тимчасових законодавчих обмежень, пов'язаних із воєнним станом. Це унеможливорює коректне порівняння цієї категорії між 2023 р. та наступними періодами: зростання з 68,1 млн грн (неповний 2024 рік) до 135,9 млн грн у 2025 р. частково відображає не лише інтенсифікацію перевірок, а й перехід від часткового до повного календарного р. їх проведення.

Загалом наведені дані вказують на стійку тенденцію до зростання обсягів донарахованих митних платежів, зумовлену насамперед контролем за визначенням митної вартості. Водночас частина порівнянь (зокрема щодо документальних перевірок та екстраполяції показників 2026 р.) має обмежену методологічну коректність через неповноту або непорівнянність періодів і потребує уточнення на основі повних річних даних.

Об'єктивність зазначених тенденцій підтверджується не лише зростанням фіскальних показників, а й динамікою безпосереднього митного оформлення. Про це свідчить інформація за період з 01.01.2023 до 30.06.2026 рр. стосовно кількості МД за формою ЄАД (без ЕЕ), оформлених у зоні діяльності Львівської митниці (табл. 3.5).

Таблиця 3.5. Динаміка кількості оформлених митних декларацій у зоні діяльності Львівської митниці (2023 - I півріччя 2026 рр.), од.

Рік	2023	2024	2025	Січень-червень 2026
Митні декларації (без ЕЕ)	473309	461010	531520	260427

Примітка: Дані наведено без урахування попередніх митних декларацій (тип ЕЕ) з метою уникнення статистичного дублювання та відображення фактичної кількості завершених митних оформлень.

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗПІ/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

В умовах стрімкого зростання операційного навантаження ефективним інструментом оптимізації митного контролю та зниження адміністративного тиску на прозорий бізнес стає застосування процедур фасилітації. Ключову роль у цьому процесі відіграє інститут авторизованого економічного оператора (АЕО) та транзитні спрощення. Для оцінки дієвості цих механізмів проаналізуємо динаміку за період 2023 р. - першого півріччя 2026 рр. щодо кількості суб'єктів ЗЕД, які отримали статус АЕО та відповідні авторизації на застосування спрощень (відповідно до ст. 13 Митного кодексу України та Конвенції про процедуру спільного транзиту), а також дослідимо обсяги оформлених ними митних декларацій (табл 3.6).

Таблиця 3.6. Показники набуття статусу АЕО, отримання авторизацій на застосування спрощень та оформлення митних декларацій суб'єктами ЗЕД Львівської митниці (2023-2026 рр.)

Період	Суб'єктів зі статусом АЕО	Авторизацій на спрощення	Оформлених МД
01.01.2023–31.12.2023	3	6	750
01.01.2024–31.12.2024	8	14	21 219
01.01.2025–31.12.2025	2	18	27 117
01.01.2026–30.06.2026	2	16	18 528

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗПІ/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Наведені дані демонструють нерівномірну, проте загалом висхідну динаміку використання інституту авторизованого економічного оператора (АЕО) у зоні діяльності Львівської митниці впродовж 2023 - першого півріччя 2026 р.. Кількість суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які набули статусу АЕО, зросла з 3 у 2023 р. до 8 у 2024 р., після чого скоротилася до 2 у 2025 та 2026 роках. Оскільки дані за 2026 рік охоплюють лише перше півріччя, пряме порівняння з повними

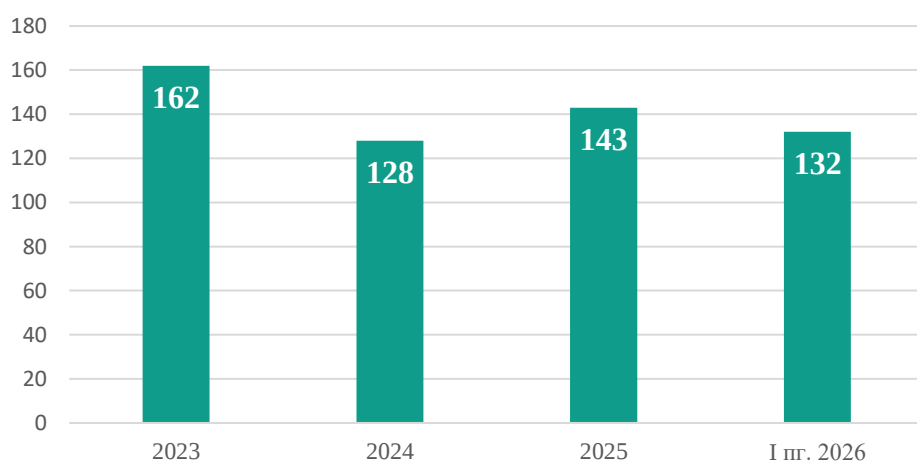
календарними роками є методологічно некоректним без відповідного приведення до співставного періоду.

Показовим є те, що кількість суб'єктів, які отримали авторизацію на застосування спрощень, передбачених статтею 13 Митного кодексу України та Конвенцією про процедуру спільного транзиту, зростала практично монотонно - з 6 у 2023 р. до 18 у 2025 р., тоді як приріст нових суб'єктів зі статусом АЕО після 2024 р. фактично зупинився. Це може свідчити про те, що розширення застосування спрощених процедур відбувається переважно за рахунок поглиблення участі вже наявних АЕО (отримання ними додаткових авторизацій), а не за рахунок залучення нових суб'єктів до інституту АЕО.

Кількість оформлених митних декларацій зросла драматично - з 750 од. у 2023 р. до 21219 у 2024 р., тобто приблизно у 28 разів, і надалі - до 27117 у 2025 р. За перше півріччя 2026 р. вже оформлено 18528 МД; якщо екстраполювати цей темп на весь рік (що є умовним припущенням і не враховує можливої сезонності), річний показник міг би сягнути близько 37000 декларацій, що перевищувало б результат 2025 р. Це припущення вказує на суттєве зростання практичного використання спрощених процедур після початкового періоду впровадження у 2023 р.

Важливим індикатором ефективності функціонування системи управління митними ризиками та реального рівня фасилітації торгівлі є тривалість митних формальностей. Зростання кількості авторизованих суб'єктів ЗЕД має безпосередньо конвертуватися у пришвидшення логістичних процесів. Для комплексної оцінки цього аспекту та визначення реального рівня адміністративного навантаження на бізнес, доцільно проаналізувати динаміку середнього часу митного оформлення товарів (без урахування попередніх митних декларацій типів ЕЕ та ЕА).

Діаграма 3.3. Динаміка середньостатистичних показників щодо терміну оформлення митних декларацій у зоні діяльності Львівської митниці з 2023-2025 рр. та I півріччя 2026 р., хв.

Примітка: ЕА - тип попередньої митної декларації з обсягом даних, необхідним для випуску товарів у вільний обіг. Не враховується у наведеній статистиці для коректного розрахунку часу безпосереднього митного контролю.

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗПІ/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

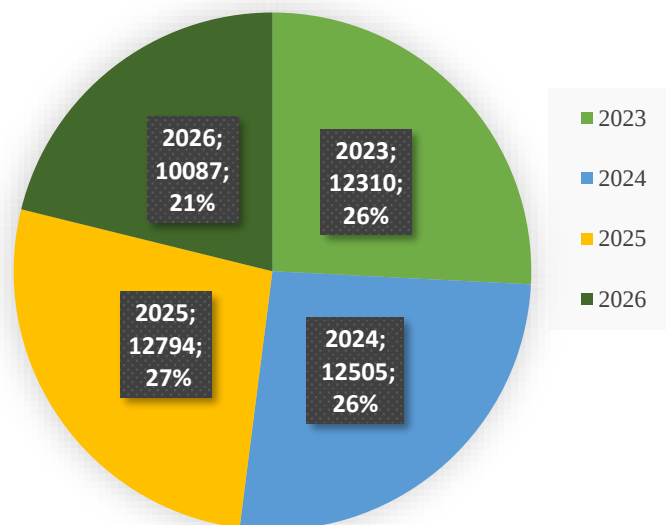
Стосовно середнього часу митного оформлення МД за формою ЄАД (без урахування електронного експорту та електронного імпорту), спостерігається немонотонна, але в

цілому позитивна динаміка: скорочення з 162 хв. у 2023 р. до 128 хв. у 2024 р. (приблизно на 21%), зростання до 143 хв. у 2025 р. (приблизно на 12% відносно 2024 р.), і повторне скорочення до 132 хв. у першому півріччі 2026 р. Показово, що скорочення часу оформлення у 2024 р. та 2026 р. відбувалося одночасно зі значним зростанням обсягу оформлених декларацій, що опосередковано може вказувати на підвищення ефективності митних процедур, зокрема завдяки застосуванню спрощень у рамках інституту АЕО. Водночас зростання показника у 2025 р., попри продовження зростання кількості МД, не має очевидного пояснення на основі наявних даних і потребує додаткового контексту (наприклад, зміни у структурі товаропотоку, кадрового навантаження або нормативного регулювання).

Загалом, наявні дані дозволяють висунути гіпотезу про поступове підвищення ефективності митного адміністрування у зоні діяльності Львівської митниці на тлі розширення застосування спрощених процедур.

Важливим індикатором, що доповнює загальну картину функціонування митниці в умовах воєнного стану, є динаміка бази оподаткування у розрізі кількості активних суб'єктів господарювання (діаграма 3.4.).

Діаграма 3.4. Кількість суб'єктів господарювання, які у період з 2023 – 2026* рр. здійснювали ЗЕД у зоні діяльності Львівської митниці, од. (% від загальної кількості за досліджуваний термін).

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗП/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Як свідчать дані рис. 3.4., впродовж аналізованого періоду з 01.01.2023 р. по 30.06.2026 р. спостерігається стабільне зростання планомірне кількості суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), які здійснювали митне оформлення у зоні діяльності Львівської митниці.

Зокрема, якщо у 2023 р. свою діяльність здійснювали 12310 підприємств, то у наступному, 2026 р., лише у I півріччі, цей показник досяг позначки у 10087 суб'єктів. Така тенденція є цілком закономірним наслідком макроекономічних та безпекових трансформацій: блокування традиційних морських шляхів, релокації бізнесу зі

східних та південних регіонів, а також загальної переорієнтації логістичних ланцюгів на західний кордон.

З точки зору управління митними ризиками, зміна кількості активних імпортерів та експортерів становить окремий виклик для митних органів. Поява значної кількості нових суб'єктів ЗЕД, які не мають сталої історії митних оформлень (так званого митного бекграунду), автоматично призводить до частішого спрацювання профілів ризику. Оскільки автоматизована система (СУР) ідентифікує відсутність статистичних даних про підприємство як потенційний фактор небезпеки, це генерує додаткову кількість митних оглядів, запитів на підтвердження митної вартості та класифікації товарів. Відтак, розширення кола учасників міжнародної торгівлі у регіоні безпосередньо корелює зі збільшенням фіскально-адміністративного тиску на бізнес та вимагає від митниці більш тонкого налаштування ризик-індикаторів, щоб відрізнити реальні загрози від стандартних операцій релокованих підприємств.

Збільшення кількості активних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та зумовлене цим зростання частоти спрацювань системи управління ризиками безпосередньо трансформуються у підвищене фізичне навантаження на прикордонну інфраструктуру. Для об'єктивної оцінки спроможності митних постів забезпечувати безперебійність логістичних ланцюгів в умовах воєнного часу критично важливо дослідити фактичні обсяги переміщення товарів. З цією метою проаналізуємо динаміку середньодобового пропуску вантажів та транспортних засобів у зоні діяльності Львівської митниці (табл. 3.7).

Таблиця 3.7. Динаміка середньодобових показників пропуску через пункти пропуску Львівської митниці транспортних засобів та вантажів з 2023 по 2026 рр.*

Рік	Вантажів (тис. тонн)	Транспортних засобів (шт.)
2023	37,2	9179
2024	36,2	8564
2025	37	9011
01.01.2026 – 30.06.2026	36	8418

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗПІ/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Обсяг середньодобового пропуску вантажів упродовж 2023 р. - першого півріччя 2026 р. залишався відносно стабільним, коливаючись у вузькому діапазоні 36-37,2 тис. тонн на добу, без вираженого висхідного чи низхідного тренду. Кількість транспортних засобів демонструє дещо більшу варіативність: зниження з 9179 шт. у 2023 р. до 8564 шт. у 2024 р., відновлення до 9011 шт. у 2025 р. та повторне зниження до 8418 шт. у першому півріччі 2026 р. Показово, що динаміка кількості транспортних засобів не повністю повторює динаміку обсягів вантажів - це вказує на змінюваність середнього завантаження одного транспортного засобу впродовж досліджуваного періоду.

Розглянемо перелік основних імпортованих товарів (статистичний імпорт), митне оформлення яких Львівська митниця здійснила в період 01.01.2023 -30.06.2026 рр. (5 найбільших, ранжування за загальною вартістю) (табл. 3.8).

Таблиця 3.8. Топ-5 товарних позицій за обсягом імпорту через Львівську митницю, 2023 - I півріччя 2026 (ранжування за загальною вартістю)

№	2023 рік		2024 рік		2025 рік		I півріччя 2026 року	
	Товарна позиція	Назва товару	Товарна позиція	Назва товару	Товарна позиція	Назва товару	Товарна позиція	Назва товару
1	8703	Автомобілі легкові	8703	Автомобілі легкові	8703	Автомобілі легкові	8507	Акумулятори електричні
2	8517	Телефонні апарати	8507	Акумулятори електричні	8502	Електрогенераторні установки	8525	Телевізійні камери, цифрові камери та записувальні відеокамери
3	3004	Лікарські засоби	8502	Електрогенераторні установки	8507	Акумулятори електричні	8703	Автомобілі легкові
4	2309	Продукти, що використовуються для годівлі тварин	8517	Телефонні апарати	8504	Трансформатори електричні, статичні перетворювачі електричні	8504	Трансформатори електричні, статичні перетворювачі електричні
5	8471	Машини автоматичної обробки інформації та їх блоки	2309	Продукти, що використовуються для годівлі тварин	8517	Телефонні апарати	9001	Волокна оптичні та джгути, кабелі волоконно-оптичні

Примітка: зброю, військову техніку/обладнання, боєприпаси та їх частини не включено до таблиці з міркувань безпекової складової та постійної загрози зумовленої російською агресією.

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗП/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Порівняльний аналіз топ-5 товарних позицій за 2023 р. - I півріччя 2026 р. виявляє помітну трансформацію структури імпорту через пункти пропуску Львівської митниці: якщо у 2023 р. провідні позиції утримували переважно товари цивільного споживчого призначення (автомобілі легкові, телефонні апарати, лікарські засоби), то з 2024 р. дедалі більшу вагу набувають товари енергетичного та електротехнічного призначення - акумулятори електричні, електрогенераторні установки та трансформатори електричні, які до першого півріччя 2026 р. витіснили з переліку традиційні позиції на кшталт лікарських засобів чи продуктів для годівлі тварин; показово, що акумулятори електричні посіли перше місце саме в I півріччі 2026 року, тоді як автомобілі легкові, попри стабільну присутність у топ-5 упродовж усього періоду, опустилися з першої на третю позицію. Водночас у I півріччі 2026 р. до переліку вперше увійшли телевізійні та цифрові камери, а також волоконно-оптичні

кабелі - категорії, які раніше в топ-5 не фігурували. Ця динаміка може опосередковано відображати зростання попиту на обладнання для забезпечення автономного електропостачання та засоби відеоспостереження й зв'язку в умовах воєнного стану, хоча наявні дані не дозволяють встановити це однозначно, а сама методологія формування переліку, за поясненням джерела, свідомо виключає зброю, військову техніку та боєприпаси з міркувань безпекової складової.

Збільшення кількості активних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та зумовлене цим зростання частоти спрацювань системи управління ризиками безпосередньо трансформуються у підвищене фізичне навантаження на прикордонну інфраструктуру. Для об'єктивної оцінки спроможності митних постів забезпечувати безперебійність логістичних ланцюгів в умовах воєнного часу критично важливо дослідити структуру митних декларацій за формою ЄАД у розрізі митних режимів (табл. 3.9).

Таблиця 3.9. Динаміка питомої ваги оформлених Львівською митницею МД за формою ЄАД у розрізі митних режимів з 2023 р. по 2026 р.*

А

Митний режим	2023 рік		2024 рік	
	К-ть	%	К-ть	%
Імпорт	304363	64,3	316311	68,6
Експорт	116693	24,7	97077	21,1
Транзит	7746	1,6	6256	1,4
Тимчасове ввезення	7927	1,7	6553	1,4
Митний склад	222	0,05	256	0,06
Тимчасове вивезення	1388	0,3	1185	0,3
Реекспорт	21882	4,6	20793	4,5
Переробка за межами митної території України	200	0,04	190	0,04
Безмитна торгівля	638	0,1	564	0,1
Реімпорт	1190	0,3	1223	0,3
Переробка на митній території України	11025	2,3	10555	2,3
Відмова на користь держави	3	0,001	4	0,001
Знищення або руйнування	51	0,011	50	0,01

Б

Митний режим	2025 рік		І півріччя 2026 рік	
	К-ть	%	К-ть	%
Імпорт	391908	73,7	187015	71,8
Експорт	99438	18,7	49635	19,1
Транзит	6329	1,2	3237	1,2
Тимчасове ввезення	6095	1,1	3512	1,3
Митний склад	525	0,10	202	0,1
Тимчасове вивезення	1131	0,21	514	0,2
Реекспорт	18211	3,4	11619	4,5

Переробка за межами митної території України	127	0,02	54	0,02
Безмитна торгівля	615	0,12	107	0,04
Реімпорт	922	0,17	361	0,1
Переробка на митній території України	6125	1,2	4113	1,6
Відмова на користь держави	3	0,0	2	0,001
Знищення або руйнування	91	0,02	53	0,02

Примітка: 2026* - у 2026 р. дані за I півріччя.

МД за формою ЄАД - це стандартизована форма митної декларації, яка використовується для оформлення переміщення товарів через митний кордон - незалежно від того, який це митний режим (імпорт, експорт, транзит, тимчасове ввезення/вивезення, переробка, реекспорт тощо).

Джерело: Звітні дані Львівської митниці Держмитслужби України, сформовані на запит на отримання публічної інформації ГО «ПАРТНЕРСТВО.» від 21.07.2026 (вх. Львівської митниці № ЗП/40 від 21.07.2026) та в доповнення до листа Львівської митниці від 24.07.2026 № 7.4-3/27/10/19862 ГО «ПАРТНЕРСТВО.»

Статистичні показники табл. 3.9 щодо структури митних декларацій за формою ЄАД у розрізі митних режимів засвідчують поглиблення структурної однорідності митного оформлення у зоні діяльності Львівської митниці. Частка режиму «Імпорт» демонструє стійке зростання - з 64,3% у 2023 р. до 73,7% у 2025 р., після чого дещо знижується до 71,8% у 2026 р. (в абсолютних цифрах - з 304363 до 391908 декларацій відповідно). Водночас частка режиму «Експорт» послідовно скорочується - з 24,7% у 2023 р. до 18,7% у 2025 р., демонструючи незначне відновлення до 19,1% у 2026 р. Таким чином, на два базові режими (імпорт та експорт) сукупно припадає близько 89-93% усіх оформлених декларацій впродовж усього періоду, причому ця концентрація посилюється переважно за рахунок імпорту, що узгоджується з раніше виявленою тенденцією до поглиблення імпортозалежності зовнішньоторговельних потоків, які обслуговує митниця.

Показово, що практично всі інші митні режими демонструють стійку тенденцію до скорочення - як в абсолютному, так і у відносному вимірі. Частка транзиту знизилася з 1,6% до 1,2%, тимчасового ввезення - з 1,7% до 1,1-1,3%, переробки на митній території України - з 2,3% до 1,2-1,6%, реімпорту - з 0,3% до 0,1-0,17%, а переробки за межами митної території України - з 0,04% до 0,02%. Скорочення частки режимів, пов'язаних із переробкою та тимчасовим переміщенням товарів, може опосередковано свідчити про зниження інтенсивності виробничо-логістичних операцій із доданою вартістю (наприклад, давальницької переробки), що потребують складнішого митного супроводу, на користь простіших операцій прямого імпорту/експорту. Це побічно узгоджується з раніше зафіксованою стагнацією експортного потенціалу підконтрольних суб'єктів господарювання.

Особливої уваги заслуговує динаміка режиму «Знищення або руйнування», частка якого хоч і залишається статистично незначною, але зросла приблизно у два рази - з 0,011% у 2023 р. до 0,02% у 2025-026 рр. Наявні дані не дозволяють однозначно встановити причини цього зростання (пошкодження вантажів, прострочення термінів зберігання чи інші фактори), однак з огляду на воєнний контекст ця тенденція

потребує окремого вивчення. Також помітне пожвавлення реекспорту в I півріччі 2026 р. (4,5% проти 3,4% у 2025 р.) після послідовного зниження протягом 2023-2025 рр. - втім, зробити однозначний висновок про відновлення цього напрямку передчасно, оскільки дані охоплюють лише частину року.

Зіставлення структури митних режимів із раніше проаналізованими показниками дозволяє сформувати цілісну картину функціонування Львівської митниці в умовах війни. Митниця демонструє стабільне кількісне зростання обсягів роботи - за кількістю декларацій, обсягами торгівлі та фіскальними надходженнями, - однак це зростання відбувається на тлі якісного спрощення структури зовнішньоекономічних операцій: частка складніших митних режимів (переробка, тимчасове переміщення, транзит), які традиційно асоціюються з розвиненими логістичними та виробничими ланцюгами, послідовно скорочується на користь базового імпорту. У поєднанні з випереджаючим зростанням імпорту над експортом, зафіксованим у попередніх розділах, це підтверджує гіпотезу про те, що зона діяльності митниці дедалі більше обслуговує односторонній товаропотік - ввезення товарів в Україну - тоді як зворотні та більш складні за адмініструванням операції (переробка, реекспорт, транзит) поступово втрачають питому вагу.

Саме для митного органу це означає одночасно і полегшення, і виклик: з одного боку, домінування одного-двох базових режимів спрощує стандартизацію контрольних процедур і сприяє автоматизації; з іншого - зростаюча концентрація навантаження на єдиному напрямку (імпорт) підвищує вразливість митниці до пікових навантажень і робить якість контролю митної вартості (яка й так формує понад 90% донарахувань) ще критичнішим фактором ефективності всієї системи. Це підсилює раніше сформульовану рекомендацію щодо пріоритетної модернізації системи управління ризиками саме в частині визначення митної вартості, а також свідчить про доцільність окремого моніторингу режимів переробки й реекспорту як індикаторів відновлення виробничого та транзитного потенціалу регіону в міру стабілізації безпекової ситуації.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Волинська митниця

Проведений аналіз наростаючим підсумком з 2021 року і до I півріччя 2026 року дозволив сформулювати наступні підсумки.

1. Фіскальна результативність Волинської митниці у I півріччі 2026 року покращилася: надходження зросли на 20,6%, а виконання індикативу — з 94,7% до 97,2%.

2. Зростання надходжень відбулося за скорочення фізичної ваги оподаткованого імпорту. Основними чинниками стали вища митна вартість товарів, збільшення податкового навантаження та зміна товарної структури.

3. Зовнішньоекономічні потоки залишаються імпортоорієнтованими. У I півріччі 2026 року імпорт зростав значно швидше за експорт, що посилює залежність митних надходжень від імпортних операцій.

4. Кількість оформлених декларацій скоротилася, проте середній час оформлення зменшився на 24%. Це свідчить про підвищення процедурної ефективності за меншої інтенсивності документопотоку.

5. Використання АЕО, митних спрощень і NCTS розширюється. Уже за шість місяців 2026 року кількість оформлень зі спрощеннями досягла 62% річного показника 2025 року.

6. Контроль митної вартості залишається головним джерелом додаткових надходжень. Порівняно невелика частка постмитного контролю вказує на резерв для розвитку аудиту після випуску товарів.

7. Правоохоронний блок характеризується різким зростанням кількості та вартості справ про ПМП, але одночасним зниженням фактичної вартості вилучень. Це потребує аналізу результативності завершення проваджень, судового розгляду та стягнення санкцій.

В контексті отриманих результатів проведеного аналізу пропонуємо:

- Продовжити автоматизацію митного оформлення та ризик-орієнтований розподіл декларацій, зберігаючи контроль за безпідставним перевищенням часових нормативів.
- Розширювати застосування постмитного контролю й аудиту, поступово переносючи частину перевірок із етапу оформлення на етап після випуску товарів.
- Систематично аналізувати структуру бюджетоутворюючого імпорту та ризики концентрації надходжень у вузькому переліку товарних груп.
- Посилити контроль країни походження та класифікації товарів, використовуючи результати аналітики, міжнародний обмін інформацією та зіставлення цінових профілів.
- Сприяти залученню більшої кількості підприємств до авторизацій АЕО, загальних гарантій, процедури випуску за місцезнаходженням і NCTS.
- Запровадити регулярний аналіз результативності справ про ПМП за повним циклом: виявлення, вилучення, передача до суду, рішення суду, конфіскація та фактичне стягнення штрафів.

- Підвищувати якість управлінської звітності: використовувати однакові визначення показників, чітко розмежовувати річні та піврічні дані, публікувати зіставні ряди за попередній період.
- Продовжити підготовку персоналу з питань митної вартості, походження товарів, тарифної класифікації, NCTS, АЕО та постмитного аудиту.

Загалом результати I півріччя 2026 року свідчать про підвищення фіскальної та процедурної ефективності Волинської митниці. Подальший прогрес залежатиме від розширення спрощень для добросовісного бізнесу, розвитку постмитного контролю, підвищення якості аналітики митних ризиків.

Тернопільська митниця

Проведений моніторинг діяльності Тернопільської митниці у 2021 – 2025 роках та за результатами I півріччя 2026 року свідчить про подальше посилення її ролі як важливого внутрішнього митного, логістичного та фіскального вузла західного регіону України. Попри те, що Тернопільська митниця не є прикордонною, динаміка основних індикаторів підтверджує її зростаюче значення в обслуговуванні зовнішньоекономічної діяльності, забезпеченні транзитних процедур, адмініструванні митних платежів та здійсненні митного контролю.

1. У зоні діяльності Тернопільської митниці зберігається позитивна динаміка товарообігу. За результатами I півріччя 2026 року його обсяг становив 1 038,0 млн дол. США, або 46 492,02 млн грн у перерахунку за офіційним курсом долара США станом на 01.07.2026 року. Уже за перші шість місяців 2026 року товарообіг досяг понад половини річного показника 2025 року, що свідчить про високу інтенсивність зовнішньоекономічних операцій та стабільну затребуваність митної інфраструктури Тернопільщини.
2. У структурі товарообігу зберігається переважання імпорту. У I півріччі 2026 року імпорт становив 612,0 млн дол. США, або близько 59% загального товарообігу, тоді як експорт – 426,0 млн дол. США, або близько 41%. Така структура підтверджує сформовану після початку повномасштабної війни імпортоорієнтовану модель товарообігу, яка значною мірою пов'язана з потребами аграрного сектору, промисловості, транспорту, будівництва та відновлення виробничого потенціалу.
3. Товарна структура зовнішньоекономічних операцій демонструє виробничо-аграрний профіль регіональної економіки. Серед основних імпортних товарів переважають трактори, засоби захисту рослин, легкові автомобілі, полімери етилену та плоский прокат із заліза або нелегованої сталі. В експорті провідні позиції займають соняшникова олія, електричні світильники, пробки, ковпачки та кришки, пшениця і білий кристалічний цукор. Це свідчить про збереження вагомості ролі агропромислового сектору, водночас із присутністю продукції переробної та обробної промисловості.
4. У I півріччі 2026 року зросла інтенсивність митного оформлення. Працівниками Тернопільської митниці оформлено 29 641 митну декларацію, що на 9% більше порівняно з аналогічним періодом 2025 року. Переважання

імпортних декларацій у загальній структурі оформлень узгоджується із загальною структурою товарообігу та підтверджує високе навантаження на підрозділи митного оформлення.

5. Тернопільська митниця зберігає важливу роль у системі спільного транзиту NCTS. У 2024 році митницею було оформлено 14 594 декларації Т1 у режимі відправлення та 5 402 декларації у режимі призначення, у 2025 році – відповідно 13 726 і 5 710 декларацій. За результатами I півріччя 2026 року оформлено майже 6,6 тис. декларацій Т1 як митницею відправлення та майже 5,9 тис. декларацій Т1 як митницею призначення. Особливо показовим є те, що за шість місяців 2026 року показник оформлень у режимі призначення фактично перевищив річний показник 2025 року. Це підтверджує посилення ролі Тернопільської митниці як внутрішнього транзитного вузла, інтегрованого у національну та європейську систему спільного транзиту.
6. Позитивна динаміка простежується у сфері адміністрування митних платежів. У січні – червні 2026 року Тернопільська митниця перерахувала до державного бюджету понад 5,3 млрд грн митних платежів, що на 1,7 млрд грн більше, ніж за аналогічний період 2025 року. Середньоденні надходження становили 41,5 млн грн. Така динаміка засвідчує зростання фіскальної результативності митниці, що пов'язано із загальним збільшенням товарообігу, переважанням імпортової складової, активністю суб'єктів ЗЕД та структурою бюджетоформуючих товарів.
7. Результати контрольної роботи митниці свідчать про збереження позитивних тенденцій у ключових напрямках митного контролю. Ефект від класифікаційної роботи у I півріччі 2026 року становив близько 5 млн грн, що дає підстави очікувати збереження високого річного показника. Ефект від контролю за правильністю визначення країни походження товарів уже за перше півріччя 2026 року досяг 13 млн грн, перевищивши річний показник 2025 року. Ефект від контролю за правильністю визначення митної вартості у I півріччі 2026 року становив 184 млн грн, що дорівнює майже 90% річного показника 2025 року. Це свідчить про посилення аналітичної, контрольної та фіскальної складових діяльності митниці.
8. У сфері протидії порушенням митних правил спостерігається суттєве зростання вартісних показників. Якщо у 2025 році вартість предметів порушень митних правил становила 36,7 млн грн, то вже за сім місяців 2026 року вона досягла 206 млн грн. Середня вартість однієї справи зросла до 3,55 млн грн. Це свідчить про зміщення акценту контрольної роботи від виявлення дрібних порушень до протидії більш складним і фінансово значущим схемам порушення митного законодавства.

Загалом результати моніторингу дають підстави зробити висновок, що Тернопільська митниця у I півріччі 2026 року продовжила демонструвати високий рівень інституційної адаптивності, фіскальної результативності та операційної спроможності. Вона зберігає роль важливого внутрішнього митного вузла, який обслуговує товарні потоки регіону, підтримує активність бізнесу, забезпечує значні бюджетні надходження та поступово інтегрується у європейський митний простір через активне використання процедури спільного транзиту.

З урахуванням виявлених тенденцій доцільно запропонувати такі напрями

удосконалення діяльності Тернопільської митниці.

1. Необхідно продовжити розвиток Тернопільської митниці як внутрішнього митно-логістичного вузла західного регіону України. Зростання товарообігу, значний обсяг імпорتنих операцій і висока активність у системі NCTS підтверджують потребу в подальшому розвитку логістичної інфраструктури, зокрема контейнерного потенціалу, складських потужностей, транспортних підходів та цифрової інтеграції митних процедур.

2. Доцільно посилити інфраструктурну підтримку процедур спільного транзиту NCTS. Високі показники оформлення декларацій T1, особливо у режимі призначення, свідчать про потребу в організаційному й кадровому забезпеченні цього напрямку. Перехід України на NCTS Фаза 6 потребує додаткової уваги до навчання персоналу, технічної готовності, консультування бізнесу та оперативного роз'яснення нових вимог.

3. Варто розширювати практику підтримки бізнесу у використанні митних і транзитних спрощень. Для підприємств регіону важливо забезпечити передбачуваність митного оформлення, скорочення часу процедур і зрозумілі умови застосування авторизацій. Доцільним є подальше проведення консультацій, робочих зустрічей, тематичних роз'яснень і практичних інструктажів для суб'єктів ЗЕД.

4. Потребує подальшого розвитку сервісно-партнерська модель взаємодії митниці з бізнесом. З огляду на зростання кількості митних декларацій та розширення географії зовнішньоекономічної діяльності доцільно посилити зворотний зв'язок із суб'єктами ЗЕД, регулярно узагальнювати типові помилки при декларуванні, пояснювати причини відмов у митному оформленні та поширювати практичні рекомендації для бізнесу.

5. Доцільно посилити аналітичний супровід імпорتنих операцій. Переважання імпорту в структурі товарообігу, а також значна роль товарів аграрного, промислового, транспортного й будівельного призначення потребують регулярного моніторингу товарних груп, які формують основні митні надходження та можуть містити підвищені ризики щодо класифікації, митної вартості або країни походження.

6. Необхідно підтримати позитивну динаміку контрольної роботи митниці. Зростання ефекту від контролю країни походження товарів і високий показник ефекту від контролю митної вартості у I півріччі 2026 року свідчать про результативність аналітичних процедур. Для збереження цієї тенденції доцільно розширювати використання ризик-орієнтованих інструментів, аналітики цінкових індикаторів, порівняльних баз даних і міжвідомчого обміну інформацією.

7. Особливу увагу варто приділити підвищенню професійної підготовки працівників митниці. Зростання складності зовнішньоекономічних операцій, активне застосування NCTS, збільшення вартісних показників порушень митних правил та високі результати контрольної роботи потребують цільових навчань з питань класифікації товарів, визначення митної вартості, країни походження, аналізу ризиків, документування ПМП та роботи з цифровими митними інструментами.

8. У сфері протидії порушенням митних правил доцільно посилити не лише виявлення правопорушень, а й якість їх процесуального супроводу. Різке зростання вартості предметів ПМП у 2026 році вказує на більшу складність справ, що потребує належного документування, якісної доказової бази та мінімізації процесуальних помилок. Доцільним є підготовка практичного посібника або методичних

рекомендацій щодо складання процесуальних документів у справах про порушення митних правил за участю представників митниці, адвокатської спільноти, суддів, експертів і громадського сектору.

Львівська митниця

Здійснений моніторинг діяльності Львівської митниці Держмитслужби за період 2023 р. – I півріччя 2026 р. дозволяє констатувати, що митниця функціонує в умовах стійкого зростання навантаження, зумовленого переорієнтацією зовнішньоторговельних потоків України на західний кордон в умовах війни. Зовнішньоторговельний обіг суб'єктів, митне оформлення яких здійснювала митниця, зростав щороку пришвидшеними темпами - з 14,6 млрд дол. США у 2023 р. до 20,6 млрд дол. США у 2025 р., проте це зростання має яскраво виражений неоднорідний характер: воно забезпечується практично виключно нарощенням імпорту (+47,3% за 2023-2025 рр.), тоді як обсяги експорту залишаються майже незмінними (+2,0%), а рівень покриття імпорту експортом послідовно знижується - з 23,4% до 15,9%. Наслідком цієї диспропорції є прогресуюче поглиблення від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі, яке зросло більш ніж на 60% за три роки. Це свідчить про те, що зона діяльності митниці обслуговує здебільшого імпортозалежну економіку, а експортний потенціал підконтрольних суб'єктів господарювання потребує окремого дослідження причин стагнації.

Географічна структура товаропотоків підтверджує домінантну роль польського напрямку - на Польщу стабільно припадає 37-43% імпорту та 23-29% експорту, що логічно впливає з розташування переважної більшості пунктів пропуску митниці на кордоні з Польщею. Водночас у структурі експорту простежується поступова, хоч і помірна, диверсифікація географії - зростає частка Нідерландів і Литви, тоді як концентрація на двох провідних напрямках (Польща й Німеччина) знижується.

Фіскальна результативність митниці демонструє стійке зростання, адже надходження до державного бюджету збільшилися з 67,2 млрд грн у 2023 р. до 100,8 млрд грн у 2025 р., а донараховані митні платежі - з 1,6 до 2,7 млрд грн, причому понад 90% донарахувань постійно припадає на контроль правильності визначення митної вартості. Це вказує на те, що саме митна вартість, а не класифікація товару чи країна походження, залишається головним джерелом ризиків та розбіжностей у процесі контролю.

Кількість оформлених митних декларацій зросла з 473 тис. у 2023 р. до 531,5 тис. у 2025 р., а середній час оформлення декларації скоротився з 162 до приблизно 130-143 хвилин, що можна розцінювати як ознаку поступового підвищення ефективності адміністрування, зокрема завдяки поширенню спрощених процедур. Показовою в цьому контексті є практично вибухова динаміка використання інституту авторизованого економічного оператора (АЕО): кількість оформлених такими суб'єктами декларацій зросла з 750 у 2023 р. до понад 27 тис. у 2025 р. Водночас звертає на себе увагу, що приріст нових суб'єктів зі статусом АЕО після 2024 р. фактично зупинився (2 нові суб'єкти у 2025 і 2026 рр. проти 8 у 2024 р.), тоді як кількість авторизацій на спрощення продовжує зростати - тобто розширення

відбувається переважно за рахунок поглиблення участі вже наявних АЕО, а не залучення нових учасників.

Зростання кількості активних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, спричинене релокацією бізнесу та переорієнтацією логістики, створює для митниці додаткове навантаження, оскільки нові суб'єкти без сталої митної історії частіше потрапляють під спрацювання системи управління ризиками. Разом із тим у самому звіті наведені дані щодо кількості активних суб'єктів господарювання (12310 у 2023 р. проти 10087 у I півріччі 2026 р.) суперечать текстовому висновку про їх стабільне зростання - цю розбіжність варто уточнити при доопрацюванні звіту, оскільки вона може впливати на подальшу інтерпретацію.

Товарна структура імпорту зазнала помітної трансформації: якщо у 2023 р. в топ-5 товарних позицій переважали споживчі товари (автомобілі, телефони, ліки), то до I півріччя 2026 р. їх витіснили електрогенераторні установки, акумулятори, трансформатори, а також телевізійні/цифрові камери й волоконно-оптичні кабелі. Загалом ми обережно пов'язуємо цю зміну зі зростанням попиту на обладнання для автономного електропостачання та засоби відеоспостереження й зв'язку в умовах воєнного стану, хоча прямо підтвердити це наявні дані не дозволяють.

Загалом, статистика свідчить про те, що Львівська митниця функціонує в режимі постійного нарощування операційного навантаження при формально незмінній штатній структурі, а стрімке зростання фіскальних показників супроводжується нагромадженням системних викликів - передусім у сфері визначення митної вартості, розширення охоплення АЕО та адаптації системи управління ризиками до напливу нових, «непрофільних» для митниці суб'єктів ЗЕД.

Враховуючи усі вищезазначені індикативні дані та специфіку здійсненого моніторингу окреслимо кілька рекомендацій стосовно покращення роботи Львівської митниці в умовах війни.

Насамперед варто акцентувати на необхідності модернізації системи управління ризиками (СУР). Оскільки понад 90% донарахувань пов'язані з контролем митної вартості, а приплив нових суб'єктів ЗЕД без митної історії автоматично підвищує спрацювання ризик-профілів, доцільно переглянути та тонко налаштувати ризик-індикатори так, щоб відрізнити релоковані добросовісні підприємства від суб'єктів із реальними ризиками ухилення. Це дозволить зменшити необґрунтовані затримки оформлення без втрати контрольної функції.

Поза тим, розширення програми АЕО є важливим і перспективним кроком. Водночас зупинка приросту нових суб'єктів зі статусом АЕО після 2024 р. є сигналом для перегляду умов вступу до програми - можливо, спрощення адміністративних вимог, роз'яснювальна робота з бізнесом або цільові консультації для потенційних кандидатів дозволять залучити ширше коло підприємств, а не лише поглиблювати участь уже наявних АЕО.

Високий рівень операційного навантаження на Львівську митницю пояснюється насамперед її географічним розташуванням: переважна більшість підпорядкованих їй пунктів пропуску знаходиться на українсько-польському кордоні, який традиційно акумулює найбільшу частку зовнішньоторговельного товаропотоку України. Відтак, саме польський напрямок формує основне навантаження на митну інфраструктуру та інспекторський склад митниці. У таких умовах, варто зробити перерозподіл кадрових ресурсів відповідно до навантаження. З огляду на

профілактичне зростання обсягів оформлення порівняно зі штатною чисельністю, варто провести аналіз навантаження за окремими пунктами пропуску та підрозділами і забезпечити асиметричний розподіл інспекторського складу - зокрема, посилення напрямків із найвищою інтенсивністю потоку (насамперед польський напрямок).

Важливим кроком в покращенні організації роботи Львівської митниці було б пришвидшення автоматизації митного контролю. Перехід від екстенсивних (ручних) методів контролю до інтенсивних, автоматизованих інструментів аналітики (зокрема щодо визначення митної вартості) знизить суб'єктивний фактор при прийнятті рішень і дозволить утримувати або скорочувати середній час оформлення декларації навіть за подальшого зростання обсягів.

Важливим аспектом у співпраці митного органу та бізнесу було б стимулювання диверсифікації та розвитку експортного потенціалу. З огляду на динамічне зниження рівня покриття імпорту експортом, доцільно у співпраці з іншими державними органами розглянути заходи підтримки експортерів у зоні діяльності митниці (наприклад, спрощені процедури для постійних експортерів, пріоритетне оформлення експортних партій), що частково компенсує наростання торговельного дефіциту.

Враховуючи стабільно визначальну (37-43%) частку Польщі в товарообігу та ризик перевантаження прикордонної інфраструктури, варто пріоритизувати інвестиції в пропускну спроможність саме цих пунктів пропуску, включно з можливостями цифровізації попереднього декларування. Таким чином, посилення інфраструктурної спроможності пунктів пропуску на польському напрямку кордону є вкрай важливим.

Суттєвим покращенням організації оперативної роботи митного органу було б здійснення моніторингу товарної структури імпорту як індикативного показника щодо визначення безпекових потреб. Зростання частки товарів енергетичного та електротехнічного призначення в імпорті може непрямо відображати потреби бізнесу й громад в умовах війни (автономне енергопостачання, зв'язок). Відстеження цієї динаміки варто інтегрувати в аналітичну роботу митниці для завчасного прогнозування логістичних потоків і потенційних вузьких місць.

Здійснення моніторинг діяльності Львівської митниці Держмитслужби за період 2023 р. – I півріччя 2026 р. засвідчує, що митниця функціонує в режимі стійкого нарощування операційного навантаження, зумовленого переорієнтацією зовнішньоторговельних потоків України на західний кордон в умовах повномасштабної війни. Зростання зовнішньоторговельного обігу, фіскальних надходжень та кількості митних оформлень супроводжується поглибленням структурних диспропорцій - насамперед покращення репутації, зниженням рівня покриття імпорту експортом та концентрацією операцій навколо базових митних режимів на шкоду складнішим формам зовнішньоекономічної діяльності.

Водночас поширення інституту авторизованого економічного оператора та поступове скорочення середнього часу митного оформлення вказують на наявний потенціал підвищення ефективності адміністрування за умови подальшої модернізації системи управління ризиками. Оскільки Львівська митниця є лише одним із трьох митних органів західного регіону, охоплених цим моніторингом, - поряд із Волинською та Тернопільською митницями, - виявлені тенденції варто розглядати не як ізольоване явище, а як частину загальної

трансформації митної інфраструктури прикордонних областей України в умовах війни. Порівняльний аналіз одержаних результатів у розрізі трьох митниць дозволить у подальшому визначити спільні системні виклики (зокрема щодо кадрового навантаження, контролю митної вартості та розвитку АЕО), а також з'ясувати, якою мірою особливості кожного окремого митного органу - географічні, інфраструктурні чи організаційні - впливають на специфіку його роботи в межах єдиної системи митного контролю західного напрямку.